

โครงการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการ
สร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

นายสมบุรณ์ เรื่องแก้ว

นายณัฐวุฒิ รัตนอรุณ

นายสันติ นาคี

นางมันทนา รัตนะรัต

รหัสโครงการ 19509

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

2561

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้าง ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ซึ่งเกิดจากที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ (นครศรีธรรมราช-พัทลุง) ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตามและ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ได้เล็งเห็น ความสำคัญของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม จึงได้จัดทำโครงการวิจัยสร้างรูปแบบการยกระดับคุณภาพ การศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยสามารถนำไปใช้ให้เกิดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตอบสนองนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้โรงเรียนในสังกัด มีกระบวนการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อผลการ ปฏิบัติงาน ให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งนักเรียนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีศักยภาพ เป็น ทรัพยากรที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและมีความรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้เกิดภาพความสำเร็จโรงเรียนแห่งคุณภาพต่อไป

ขอขอบคุณ คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ที่สนับสนุนให้การดำเนินโครงการวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างดียิ่ง

คณะทำงาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.....	10
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	10
แนวคิดหลักการความรับผิดชอบ.....	32
แนวคิดหลักการมีส่วนร่วม.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	112
ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	113
เครื่องมือในการวิจัย.....	125

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ภาคส่วนผู้รับผิดชอบ บทบาทและหน้าที่.....	6
ตารางที่ 2	การใช้รูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.....	57
ตารางที่ 3	กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการ สร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.....	72
ตารางที่ 4	ระดับความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา.....	76
ตารางที่ 5	เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O NET) ปีการศึกษา 2560 กับ ปีการศึกษา 2561.....	79
ตารางที่ 6	เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับสถานศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	80
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบอัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561.....	81
ตารางที่ 8	เปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561.....	82
ตารางที่ 9	เปรียบเทียบอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561.....	83
ตารางที่ 10	แสดงผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ปีการศึกษา 2560 และ ปีการศึกษา 2561.....	84
ตารางที่ 11	แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนประจำบารุง.....	91
ตารางที่ 12	แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์.....	92

หน้า

ตารางที่ 13 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ.....	93
ตารางที่ 14 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนนาบอน.....	94
ตารางที่ 15 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนวชิรธรรมสถิต.....	95

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒	5
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของวงจรคุณภาพ PDCA กับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ.....	20
แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการจัดการความรู้.....	25
แผนภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการประเมิน การใช้ผลการประเมิน และผลกระทบของการประเมิน.....	29
แผนภาพที่ 5 การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ของสถานศึกษา.....	30
แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	54
แผนภาพที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ดำเนินการภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 และสภาพการณ์ที่เป็นแรงกดดัน ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ โดยใช้กรอบและแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 และแผนการศึกษาชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) บริบทของการจัดการศึกษาและผลการพัฒนาการศึกษาของไทยในช่วงปี 2552-2558 ด้านคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ ส่วนความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เทียบกับนานาชาติทั่วโลก และในอาเซียน โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาในชีวิต หรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2015 (ปี 2558) คะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้เรื่องการอ่าน และการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทย อายุ 15 ปีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 55 จาก 72 ประเทศ ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และเวียดนาม ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 1 และ 8 ตามลำดับ ส่วนการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทย เทียบกับนานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study : TIMSS) ซึ่งเน้นการประเมินความรู้และทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรของนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของไทยจากผลการประเมินในปี 2558 พบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อยู่ในอันดับที่ 26 จาก 37 ประเทศ ทั้งสองวิชา แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถ การคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ โดยเฉพาะด้านที่กำหนดเป็นสาระหลัก ในการประเมินระดับนานาชาติ ได้แก่ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (แผนการศึกษาแห่งชาติ : 2560 หน้า 19,33,36-37)

การศึกษาได้รับความคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจมากมาย นับตั้งแต่การช่วยให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และคิดเป็น เรียนรู้จริยธรรมและความเป็นพลเมือง ตลอดจนพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมในระยะยาว จากบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการดังกล่าว การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพจึงก่อให้เกิดปัญหาที่ร้ายแรงต่อประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประชาชนต้องการทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วน ตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงตามความมุ่งหวังของสังคม เนื่องจากพ่อแม่มีสิทธิ์เรียกร้องให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่อลูกลูกอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ลูกมีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ได้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ตอบสนองต่อความต้องการความสนใจ และความถนัดที่แตกต่างกัน และที่สำคัญ คือ ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามมาตรฐานคุณภาพ ที่สังคมต้องการเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ต่อไปไม่ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองจะส่งลูกเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาใด จะมีความมั่นใจได้ว่า สถาบันการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูงเท่าเทียมกัน ไม่จำเป็นต้องวิ่งเต้นหรือฝากลูกเข้าเรียนในสถาบันการศึกษา ที่มีชื่อเสียง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถาบันการศึกษาให้ทัดเทียมกัน ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงยอมไม่ได้ ถ้าลูกเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งแล้วไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ในระดับต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ที่รับประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง คือ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับอำเภอ จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษากรมเจ้าสังกัดและกระทรวงต้องมีการรับผิดชอบในการผลของการจัดการศึกษา (<http://taamkru.com/th/>)

นอกจากนี้ งานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) ชี้ให้เห็นว่าใจกลางของปัญหาคุณภาพ การศึกษาไทยไม่ใช่การขาดทรัพยากร แต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากรอันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” ของระบบการศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครองนั่นเอง การเริ่มการปฏิรูปคุณภาพการศึกษา จึงต้องมุ่งตรงไปที่การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ ในกรณีของการศึกษาโรงเรียนมีพันธะผูกพันตามหน้าที่ ในการให้ความรู้แก่นักเรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวัง โรงเรียนจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย รัฐมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดการศึกษาเองผ่านโรงเรียนรัฐบาล หรือ อุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐและเอกชน

รัฐจึงเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนโรงเรียน โดยในประเทศประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และการเรียกร้องทางการเมืองจะเป็นกลไกที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ในฐานะพลเมืองและชุมชนใช้ควบคุม นักการเมืองซึ่งคุมอำนาจรัฐ ในเวลาเดียวกันโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการอุดหนุน จากรัฐ ก็ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานรัฐ ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ และต้องกำกับดูแลครูของตนให้สอนนักเรียน อย่างมี คุณภาพ และหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ 1) การสร้างระบบความรับผิดชอบต่อ (accountability) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การปรับหลักสูตร สื่อการสอน และการพัฒนาครู เพื่อให้ นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 และ 3) ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา โดยปรับการจัดสรรงบประมาณ และให้ความช่วยเหลือโรงเรียน ครูและนักเรียนที่มีปัญหา

จากแนวคิดการสร้างระบบความรับผิดชอบต่อ (accountability) เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดความรับผิดชอบต่อ พบว่า ปัญหาก็คือ สายความรับผิดชอบต่อ “ผู้ปกครอง- รัฐบาล-กระทรวงศึกษาธิการ-สพฐ.-สพท.-โรงเรียน-ครู” มีความเสี่ยงในระบบการศึกษา ที่สายความ รับผิดชอบต่อขาด แม้ผลการเรียนของนักเรียนแย่งเรื่อย ๆ จะไม่มีผลใดแสดงความพยายามปรับปรุง แก้ไขอย่างเต็มที่ เพราะไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อใครแต่อย่างใด จึงควรมีแนวทางที่ทำให้โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้ การสร้างความรับผิดชอบต่อได้มีนัยถึงการทิ้งภาระหน้าที่ ในการสนับสนุนและกำกับ ดูแล ระบบ การศึกษาโดยรัฐ ให้กลายเป็นภาระหน้าที่ของผู้ปกครองและสถานประกอบการทั้งหมด เนื่องจาก ในระบบความรับผิดชอบนั้น รัฐยังมีบทบาทหลักในการอำนวยความสะดวก และสร้างกลไกให้ ผู้ปกครองและสังคม สามารถกำกับและตรวจสอบโรงเรียนได้ง่ายขึ้น (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และ คณะ, 2556 : 2-3)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 พบว่า โรงเรียนใน สังกัดจำนวน 97 โรงเรียน มีโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 20 โรงเรียน และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 77 โรงเรียน สำหรับปีการศึกษา 2560 มีโรงเรียนที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 15 โรงเรียน และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 82 โรงเรียน ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 พบว่า โรงเรียนในสังกัด จำนวน 95 โรงเรียน มีโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน และต่ำ กว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 85 โรงเรียน สำหรับปีการศึกษา 2560 มีโรงเรียนที่มี

คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 85 โรงเรียนเช่นกัน ซึ่งจากผลการเปรียบเทียบทั้ง 2 ปีการศึกษา จำนวนโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังคงมีจำนวนโรงเรียนที่คะแนนเฉลี่ยสูงและต่ำกว่าระดับประเทศ เท่าเดิม ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบจากปีการศึกษา 2559 กับปีการศึกษา 2560 ปรากฏว่า จำนวนโรงเรียนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศมีเพิ่มขึ้น จำนวน 9 โรงเรียน

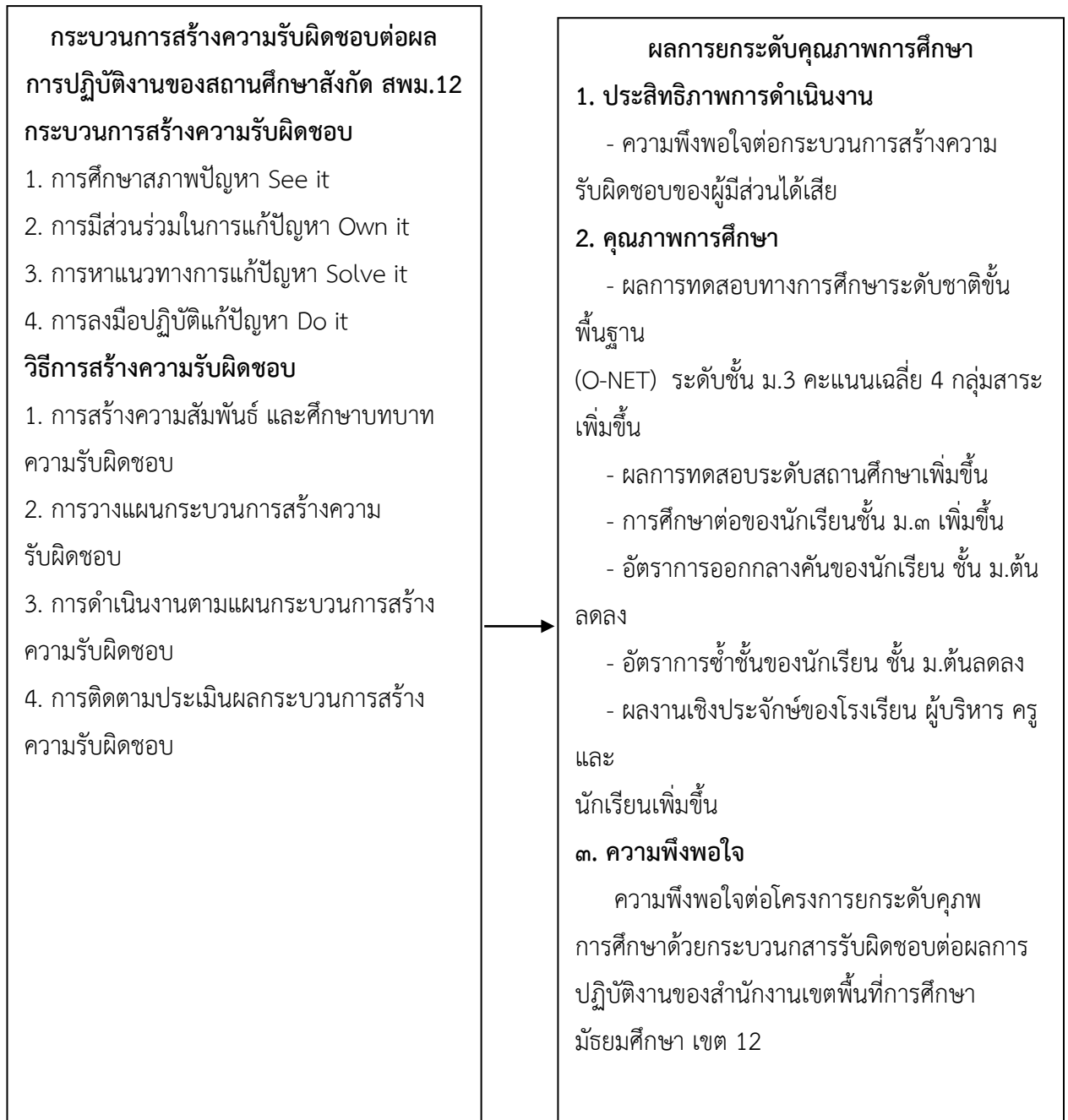
จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่ได้กล่าวมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช-พัทลุง) ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยกระบวนการ วิธีการที่เหมาะสม จึงได้จัดทำ โครงการวิจัยสร้างการยกระดับคุณภาพ การศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยสามารถนำไปใช้ให้เกิดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตอบสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้โรงเรียนในสังกัด มีกระบวนการทำงานที่มีความ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งนักเรียนได้เติบโต อย่างมีคุณภาพ มีศักยภาพ เป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและมีความ รับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและ ชุมชน เพื่อให้เกิดภาพความสำเร็จโรงเรียนแห่งคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

2.2 เพื่อศึกษาผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ ผลการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผล
การปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒

ภายใต้กรอบแนวคิดและแนวทางในการยกระดับความรับผิดชอบของระบบการศึกษา
ข้างต้น แต่ละภาคส่วนจะมีบทบาทและหน้าที่ สรุปลได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ภาคส่วนผู้รับผิดชอบ บทบาทและหน้าที่

ภาคส่วน ผู้รับผิดชอบ	บทบาทและหน้าที่	กระบวนการสร้างสำนึกความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม
โรงเรียน ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู	- การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน - รับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนการสอน - รับผิดชอบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนและห้องเรียน	ใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบ - การศึกษาสภาพปัญหา (See it) - การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รับเป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหา (Own it) - การหาแนวทางการแก้ปัญหา (Solve it) - การลงมือทำปฏิบัติแก้ปัญหายอย่างจริงจัง (Do it) - การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลเดิม วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผล
คณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	- กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา - เสนอแนะและมีส่วนร่วมในการบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา - กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	ใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบ - การศึกษาสภาพปัญหา (See it) - การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหา (Own it) - การหาแนวทางการแก้ปัญหา (Solve it) - ร่วมสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจ (Do it) - การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาชุมชน วางแผนช่วยเหลือ และติดตามผล
ผู้ปกครอง และ ชุมชน/ท้องถิ่น	- การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา - การติดตามดำเนินงานและผลงานของโรงเรียน สพท. และ สพฐ. - การเรียกร้องนโยบายการศึกษาต่อ สพฐ. และ	ใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบ - การศึกษาสภาพปัญหา (See it) - การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รับเป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหา (Own it) - การหาแนวทางแก้ไขปัญหาคูแ่ช่วยเหลือนักเรียนและโรงเรียน (Solve it) - การเป็นผู้ลงมือทำและ แก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนในความปกครอง ในชุมชน Do it)

ภาคส่วน ผู้รับผิดชอบ	บทบาทและหน้าที่	กระบวนการสร้างสำนักความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม
	สพท. ร่วมกันกำหนดทักษะ ที่ต้องการ - รับผิดชอบต่อสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนของนักเรียน	- การมีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลเดิม วิเคราะห์ปัญหา ครอบครัว ชุมชน สังคม วางแผน ลงมือปฏิบัติ และ ติดตามประเมินผล

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 98 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 12 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ประจำปี
การศึกษา 2560 คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ ต่ำกว่าระดับชาติ จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้คือ
1) โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ 2) โรงเรียนนาบอน 3) โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ 4) โรงเรียน
วชิรธรรมสถิต และ 5) โรงเรียนประชาบำรุง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive
Sampling)

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Methods Research)
เป็นการศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) คุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ
ต่อผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 1) กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน
- 2) ประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน
- 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อโครงการ

4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ขอบเขตเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมิถุนายน
พ.ศ. 2562

4.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ
- 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ
- 3) การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ
- 4) การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การยกระดับคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ประสิทธิภาพการดำเนินงาน
- 2) คุณภาพการศึกษา
- 3) ความพึงพอใจ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา หมายถึง การสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหา การระบุ มองหา สังเกตให้เห็นปัญหาหรือคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น (See it) 2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การเป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหานั้น (Own it) 3) การหาแนวทางแก้ปัญหา (Own it) และ 4) การลงมือ ทำการแก้ปัญหานั้นอย่างจริงจัง (Do it) ด้วยวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาใน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ
- 3) การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ
- 4) การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ

5.2 คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลการดำเนินการตามกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ประสิทธิภาพการดำเนินงาน หมายถึง ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้แก่

2) คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย 4 กลุ่มสาระเพิ่มขึ้น ผลการทดสอบระดับสถานศึกษาเพิ่มขึ้น การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้น อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นลดลง อัตราการเข้าชั้นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลดลง และผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ นักเรียนเพิ่มขึ้น

5.3 ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อโครงการ การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และนำผลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.4 ภาคส่วนผู้รับผิดชอบ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียน

5.5 ข้อมูลพื้นฐาน หมายถึง ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลงานเชิงประจักษ์ ของนักเรียน ครูและสถานศึกษา ของปีการศึกษา ก่อนหน้าการดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้การยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน นำไปพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัด ด้านผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3 เฉลี่ย 4 กลุ่มสาระเพิ่มขึ้น ผลการทดสอบระดับสถานศึกษาเพิ่มขึ้น การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ม.3 เพิ่มขึ้น อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้น ม.ต้นลดลง ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนเพิ่มขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

6.3 ภาคส่วนผู้รับผิดชอบมีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

6.4 นักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการยกระดับคุณภาพและมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

6.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นำกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อขยายผลให้เต็มพื้นที่ของสถานศึกษาในสังกัดความรับผิดชอบต่อ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12
2. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. แนวคิดหลักการความรับผิดชอบต่อ
 - 3.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อ
 - 3.2 ลักษณะของความรับผิดชอบต่อ
4. แนวคิดหลักการมีส่วนร่วม
 - 4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 4.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช และพัทลุง) ตั้งอยู่เลขที่ 12/13 หมู่ที่ 2 ถนนกะโรม ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง

2. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลก จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และสามารถเทียบเคียง

สมรรถนะได้กับมาตรฐานนานาชาติ โดยคุณภาพของผู้เรียนจะมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 ซึ่ง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน/ประสบการณ์การเรียนรู้หลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้น ความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ ในเรื่องต่าง ๆ

3. กระบวนการเรียนรู้ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริม การเรียนรู้ของรัฐและสถานศึกษาต่างๆ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมีอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐาน ไว 3 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยเป็นคนไทย เก่ง ดี และมีความสุข

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา เป็นจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ เป็นการสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

จากพระราชบัญญัติการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาชาติ นำมาสู่การจัดการศึกษา 4.0 เป็นแนวคิดตามความพยายามของรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นในการนำโมเดล ประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0” มาใช้ เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง Thailand 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งการศึกษาไทยยุค 4.0 เป็นจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนา นวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชน ของประเทศมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทย 4.0 คือครู ดังนั้นครู ต้องมีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย 4.0 โดยครูจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (analytic thinking) เป็นความคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ และตรวจสอบประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจประเมินหรือแก้ปัญหาต่างๆ การคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี และการคิดผลิตภาพ (productive thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลผลิตต่อไป และต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility thinking) ในงานที่ทำในผลงานที่ผลิตขึ้นนักเรียนในยุคการศึกษา 4.0 จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศ เพื่อเอาเงินตราเข้าประเทศและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมีรายได้สูงได้ ผู้เรียนหรือนักเรียนจะมีความสามารถเช่นนั้นได้ต้องมีความสามารถหลายอย่างอยู่ในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

(critical thinking) การคิดสร้างสรรค์(creative thinking) การคิดผลิต ภาพ (productive thinking) และการคิดรับผิดชอบ (responsible thinking) ต้องรับผิดชอบต่อการทำงานในทุกขั้นตอน ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

จากแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรฐานชาติ และนโยบาย Thailand 4.0 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษา ให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้(Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ดังนี้ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน อย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถ เต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและ บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานชาติ และนโยบาย Thailand 4.0 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีเป้าหมายคือการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการไปตามเป้าหมายของชาติ หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

2.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความหมายของ “การพัฒนา”

แนวคิดพื้นฐานการพัฒนา เกิดจากธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจึงต้องมีผู้นำ รวมทั้งมีการควบคุมดูแลหรือจัดระเบียบกันภายในกลุ่ม ซึ่งอาจเรียกว่าการบริหารหรือการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยเหตุผลนี้มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการพัฒนาได้ และอาจกล่าวได้ว่า ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 21) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Development” แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นต่างๆ ไปสู่ลำดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิม

วิทยากร เชียงกุล (2527) เขียนไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงนั้น หมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความกินดีอยู่ดี ความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและจิตใจอย่างสงบสันติ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย ทั้งยังรวมความไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของคุณภาพชีวิต อันได้แก่ การศึกษา สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนหย่อนใจ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532) สรุปว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

โดยสรุป การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ไปในทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

ความหมายของ “คุณภาพ”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 21) ให้ความหมายว่าคุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคล หรือสิ่งของ

อุทุมพร จามรมาน (2543 : 91) ให้ความหมายของคุณภาพดังนี้

1. ลักษณะความดี
2. การกระทำสิ่งที่ถูกต้องให้ถูกต้อง (Doing the Right Thing, Right)
3. ตรงกับความมุ่งหมาย (Fitting for Purpose)
4. บรรลุความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย (An accomplish or attainment)

วรภัทร์ ภูเจริญ (2544 : 10) ให้ความหมายคุณภาพในสมัยโบราณว่า หมายถึง ของดีของแพง ของหายาก และให้ความหมายคุณภาพในยุคอุตสาหกรรมว่า หมายถึง ของที่ถูกใจผู้ผลิต

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2550) กล่าวว่า คุณภาพ คือ การทำตามที่ถูกค้ำต้องการองค์การจะต้องคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าอยู่ตลอด ต้องระวังไม่ให้ห่วงโซ่คุณภาพหลุดจากกัน นั่นคือ คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ดีของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า หรือผู้รับบริการ

จิแรน (Joseph Jiran, 1988 : 48) ได้กล่าวถึงคุณภาพว่า หมายถึง สิ่งที่ตรงและเหมาะสมกับการใช้งานและเป็นที่พึงพอใจต่อลูกค้า 2 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติของผลผลิตที่ได้ตามความต้องการและเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าจะส่งผลทำให้ลูกค้านิยมเพิ่มขึ้น ขายดีขึ้น แข่งขันได้ เพิ่มส่วนแบ่งตลาด (จำนวนผู้สมัคร) และเพิ่มความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

2. ต้องปราศจากความไม่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลทำให้ไม่มีข้อบกพร่อง ไม่กลับมาทำใหม่ ลดการสูญเสีย ลดของเสีย ลดการตรวจสอบ ลดการร้องเรียนของลูกค้า เพิ่มผลผลิตและการตอบสนอง เพิ่มประสิทธิภาพการส่งมอบ

Deming (1986) กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง การบรรลุข้อตกลงในการผลิต หรือทำให้ได้ตามข้อกำหนด

Turner (1993) กล่าวว่า คุณภาพมีส่วนประกอบ 3 เรื่อง คือ 1) คุณภาพสูง (High Quality) กับคุณภาพดี (Good Quality) 2) ความเหมาะสมตามเป้าประสงค์ 3) การทำตามความ

ต้องการของลูกค้า คุณภาพสูงกับคุณภาพดี ไม่เหมือนกัน คุณภาพสูง หมายถึง คุณสมบัติที่ดีที่สุดแต่อาจจะแพงไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้า แต่คุณภาพดีขึ้นอยู่กับลูกค้า ผู้ที่จะบอกได้ดีที่สุดคือลูกค้า การจัดการคุณภาพ จึงเป็นการทำตามที่ลูกค้าต้องการ

เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Edwaed Demming, 1998 : 48) อธิบายความหมายของคุณภาพไว้สรุปได้ว่า คุณภาพคือ คุณค่าและเกณฑ์ที่ผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดขึ้น ไม่ใช่ผู้ผลิตหรือของผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดขึ้น ผลผลิต แม้ว่าจะดีเลิศอย่างไร ถ้าไม่เป็นตามความต้องการและไม่ได้สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าผลผลิตนั้นจะไร้คุณค่าและไม่สามารถจะขายได้ ดังนั้นผลผลิตและการให้การบริการต้องประเมินจากความต้องการและความพึงพอใจของผู้ให้ หลังการบริการต้องติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของผลผลิตอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เนื่องจากคุณค่าของสินค้า จะเปลี่ยนไปเนื่องจากความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

คุณภาพ (Quality) มีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม คุณภาพเกี่ยวข้องกับมาตรฐานและความเป็นเลิศ (สุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์, 2549 : 72) หมายถึง ความตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ความมีประสิทธิภาพโดยการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังของลูกค้า เป็นความตรงตามลักษณะเฉพาะและมาตรฐานในการใช้ประโยชน์องค์กร คือ ยึดองค์กรเป็นหลักในการพิจารณา ความเหมาะสมในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ คือยึดความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเป็นหลัก คือ การตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าในราคาประหยัด คือ ยึดความพึงพอใจของลูกค้าและองค์กรเป็นหลัก ซึ่งคุณภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เมื่อปัจจัยเปลี่ยนไป คุณภาพก็จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ทางการศึกษามักจะพิจารณาคุณภาพในลักษณะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการเรียนการสอน ความสามารถในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจัย และสิ่งที่จะทำให้มีคุณภาพ คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน กล่าวโดยสรุปหัวใจสำคัญของคุณภาพ คือ ความถูกต้องและความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยตระหนักถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ผู้เรียน) เป็นสำคัญ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงคุณภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนและตระหนักถึงการควบคุม การพัฒนา การประกัน และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์สินค้าหรือการบริการที่ได้มาตรฐานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของผู้ผลิต หรือหน่วยงานนั้นๆ สร้างเพื่อให้เกิดความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค รวมถึงบุคลากรภายในองค์กรด้วย

ความหมายของ “คุณภาพการศึกษา”

คุณภาพการศึกษาเกิดจากการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามความมุ่งหมายของผู้ให้บริการ ตรงตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ มีผู้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2544 : 15) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร อันเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานทุกระดับทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นร่วมกับชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541 : 27) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร

ผลสำเร็จของสถานศึกษา คือ เมื่อจัดการศึกษา แล้วผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 23) คุณภาพการศึกษา หมายถึง ภาพรวมของผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถและคุณธรรมตามที่ผู้เรียนแต่ละระดับพึงมีพึงเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 12-13) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549 : 35) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณภาพดี และกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 25) ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพของผู้จบการศึกษา จะต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติต่าง ๆ อย่างครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด

เฉลิมชัย หาญกล้า (2543 : 9-10) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผล ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจและสนองความต้องการของสังคม ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ที่ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมที่เพียบพร้อม

นอกจากนี้ Cheng and Tam (1997) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผลผลิตที่ค่านึงถึงเป้าหมาย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ความพึงพอใจ ความถูกต้อง เป็นต้น

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเกิดคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการและใช้กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการของแผนเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ สามารถวางแผนปฏิบัติการและนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๖ และ พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในสนับสนุน ส่งเสริม และดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง โดยเน้นกระบวนการดำเนินงานที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรธุรกิจต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรและสังคม รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการบริหารจัดการและการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืน

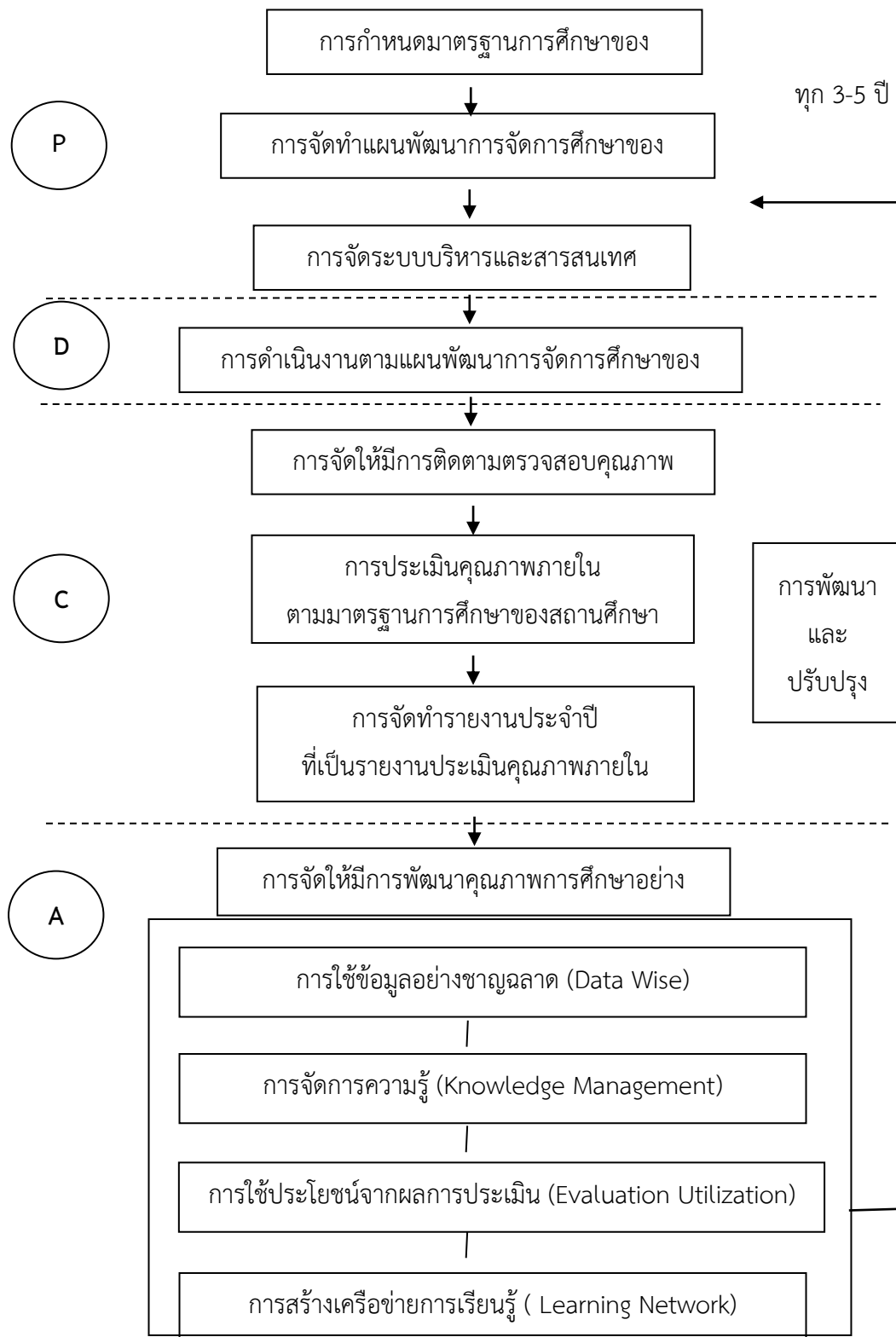
กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๓ หมวดที่ ๑ ข้อ ๓ ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วยการประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีแนวคิดการดำเนินงานที่น่าสนใจและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย เช่น กระบวนการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด (Data Wise Improvement Process) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Evaluation Utilization) เป็นต้น ซึ่งการนำแนวคิดเหล่านี้ไปดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา มิใช่เป็นการเพิ่มภาระงานที่มากขึ้น แต่เป็นการเสริมหรือสนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบหรือวิธีการที่จะพัฒนาโรงเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นฐานในการขับเคลื่อนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ในขั้นการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน (Check) เป็นขั้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะป้อนข้อมูลเชื่อมโยงไปสู่ขั้นการปรับปรุงพัฒนา (Act) เพื่อเป็นพื้นฐานในขั้นการวางแผนพัฒนา (Plan) ทำให้วงจรคุณภาพ PDCA ขับเคลื่อนไปครบวงจรคุณภาพและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในขั้นการปรับปรุงพัฒนา (Act) นั้นมีความหมายเป็น 2 นัย กล่าวคือ นัยแรก ถ้าพบว่าผลการประเมินคุณภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ก็รักษาวินัยปฏิบัติที่ดี (Best practice) ไว้ แล้วนำมาจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(Standard) ของสถานศึกษา ส่วนนัยที่สอง ถ้าผลการประเมินไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ต้องนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อการวางแผนปรับปรุงพัฒนา (Plan) ในปีต่อไป รวมทั้งเรื่องที่ไม่เป็นปัญหาก็ต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกลไกของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ก็จะขับเคลื่อนสู่การปรับปรุงพัฒนาตามวงจรคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน คุณภาพการศึกษาก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ แม้แต่มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard) เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติในปีต่อไปก็ต้องมีการประเมินและปรับปรุงพัฒนาเช่นกัน ดังนั้นสถานศึกษาที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้ยั่งยืน จำเป็นต้องขับเคลื่อนวงจรคุณภาพ PDCA กับ SDCA (Standard-Do-Check-Act) ให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยกลวิธีที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งการใช้แนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA อย่างแนบแน่น (แผนภาพที่ 1) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 1-5)

สันติ นาคี (2555, 180 อ้างอิงจาก เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2543: 82-84) ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นเป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพราะในปัจจุบันการจัดการศึกษาผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงคุณภาพเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมองภาพการบริหารจัดการเป็นระบบเปิดที่ผูกพันเกี่ยวเนื่องกันทั้งภายในองค์กรและสถานการณ์จากนอกองค์กรที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการประเมินประสิทธิผลจึงควรประเมินในส่วนต่าง ๆ และตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ คือ 1) ส่วนของสิ่งป้อนเข้า ได้แก่ บุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายสนับสนุน งบประมาณ ทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการระดับนโยบายทั้งส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษารวมทั้งข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์กร 2) ส่วนของกระบวนการเปลี่ยนสภาพ ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การสื่อสาร การบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การพัฒนาเทคนิคการสอน และบรรยากาศทางการบริหาร 3) ส่วนของผลผลิตของการบริหารจัดการคือเป้าหมายการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ความเจริญงอกงามของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสถานศึกษาและความพึงพอใจของผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษา

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของวงจรคุณภาพ PDCA กับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ

ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา นอกจากนี้ลำดับขั้นตอนของแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพสมัยใหม่ คือ การควบคุมคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการบริหารงาน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร บุคลากร มีหน้าที่สำคัญ 9 ประการ ได้แก่ (สืบค้นใน <http://th.wikipedia.org/wiki/PDCA>)

1. เป็นภารกิจของทุกฝ่าย
2. ทุกสายงานตรวจสอบคุณภาพ/ วิเคราะห์/ ปรับปรุง
3. ปรับปรุงวิธีการทำงานเพื่อคุณภาพที่ดีขึ้น
4. เน้นการสร้างคุณภาพในจิตสำนึกกว่ามีใช้การควบคุม บังคับ
5. ปรับปรุงคุณภาพ ให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง
6. คุณภาพ การผลิต เป็นเรื่องเดียวกัน (ไม่ล่าช้า)
7. เป้าหมายของเสียต้องเป็นศูนย์ (Zero)
8. เน้นปรับปรุงคุณภาพเพื่อลดต้นทุน
9. ให้มีความสามัคคีกันในกิจการกลุ่ม

หลักการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้หลักการ 14 ข้อ ได้แก่

1. กำหนดเป้าหมายที่แน่นอนในการปรับปรุง
 2. การยอมรับแนวคิดปรัชญาใหม่ๆ
 3. สร้างคุณภาพโดยยึดมั่นการตรวจสอบ (Inspection)
 4. ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการ สนใจ ยอมรับแนวคิด รวมทั้งการตอบสนองเพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจ
 5. ปรับปรุงระบบการผลิต การบริการอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง
 6. มีหน่วยงานการฝึกอบรม
 7. สร้างภาวะผู้นำให้บุคลากร และมีการนิเทศผู้ปฏิบัติงาน
 8. จัดความกลัวที่จะเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงประสิทธิผลของบุคลากรทั้งหมด
 9. ทุกแผนกต้องร่วมกันทำงานเพื่อสัมฤทธิ์ผลของงาน
 10. มุ่งคุณภาพเป็นหลัก ไม่ยึดติดคำขวัญหรือเป้าหมายแต่เพียงอย่างเดียว กระตุ้นให้ทุกคนมีแรงจูงใจที่จะทำงาน
 11. เน้นการทำงานโดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าการมุ่งปริมาณ
 12. จัดตั้งที่เป็นอุปสรรคการทำงานของบุคลากร
 13. สนับสนุนให้มีการศึกษา อบรม มีโปรแกรมการปรับปรุงตนเองของบุคลากร
 14. จัดคนให้ทำงานตามความเหมาะสม เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ
- นอกจากนี้ ยังได้เสนอวงจรการควบคุมคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย

1. Plan (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะการดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในองค์กรได้

2. Do (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน ประกอบด้วยการมีโครงสร้างรองรับการดำเนินการ (เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ) มีวิธีการดำเนินการ (เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการเรียนการสอน มีการแสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยังทบวงมหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับเข้าศึกษาในแต่ละปี)

3. Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การประเมินแผน ประกอบด้วยการประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ว่าตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเองโดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ อีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ยุ่งยากซับซ้อน

4. Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน ประกอบด้วยการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ว่า มีโครงสร้างหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการทำงานเพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประกอบด้วย 4 แนวคิด ดังนี้ แนวคิดที่ 1 กระบวนการพัฒนาโดยการใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด แนวคิดที่ 2 การจัดการความรู้ แนวคิดที่ 3 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และแนวคิดที่ 4 การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาโดยการใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด (Data Wise Improvement Process)

แนวคิด

การใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาดเป็นกระบวนการนำข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่สถานศึกษามีอยู่มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน หรือด้านอื่น ๆ โดยข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ได้มาจากผลการประเมินจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

สถานศึกษา เช่น ผลการประเมินผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดสอบระดับท้องถิ่น ผลการทดสอบระดับชาติ เป็นต้น

ขั้นตอนการใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด

ขั้นตอนการนำข้อมูลไปใช้อย่างชาญฉลาด แบ่งได้เป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 คือ การจัดเตรียมข้อมูล เป็นระยะที่สถานศึกษาจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ สำหรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น ข้อมูลการบริหารจัดการ ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการเตรียมการครั้งนี้ได้มาจากการกระบวนการติดตาม ตรวจสอบหรือประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษา

ระยะที่ 2 การสืบเสาะเพื่อวางแผนการใช้ข้อมูล เป็นระยะที่สถานศึกษาต้องกำหนด ออกแบบ หาแนวทาง และแบบแผน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ หรือการจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 3 การลงมือปฏิบัติงาน เป็นระยะที่สถานศึกษาลงมือปฏิบัติงานตามแนวทางและแบบแผนที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งถือเป็นขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวทางหรือแบบแผนที่กำหนดไว้ ในขั้นตอนนี้ สถานศึกษาสามารถนำผลจากการปฏิบัติงานไปใช้สะท้อนกลับ (reflect) เพื่อปรับปรุงจุดด้อยของการดำเนินงานในระยะแรกเพื่อให้เกิดเป็นวงจรของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องได้

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาดเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั่วทั้งโรงเรียน ที่ต้องอาศัยการร่วมมือร่วมพลังจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยจำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาและเน้นจุดที่ควรพัฒนาอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลไกหลักสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นวงจรการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทภาระหน้าที่หลักของสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ยั่งยืน

2. การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

แนวคิด

การจัดการความรู้เป็นแนวคิดที่สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA และทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในขั้นตอน A (Act): ซึ่งการดำเนินงานอย่างเหมาะสมจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ แล้ว

นำไปสู่การกำหนดแผนงานและการปฏิบัติงาน ตามลำดับ โดยหลักการแล้ว การจัดการความรู้เป็น การสร้างและใช้ความรู้ขององค์กร ได้แก่

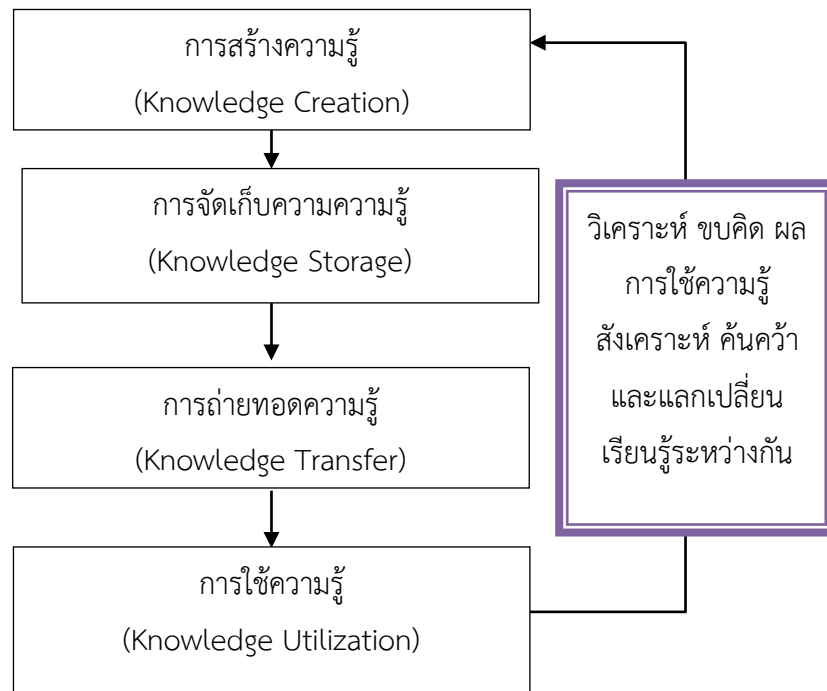
1. ความรู้ที่อยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) คือ ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ หรือภูมิ ปัญญา ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของเอกสาร

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) คือ ความรู้/ข้อมูลที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ อักษร และมีการเผยแพร่ในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น รายงานผลการประเมินจากหน่วยงานต่าง ๆ รายงานผลการประเมินตนเอง หรือผลจากงานวิจัย เป็นต้น

การสร้างและการใช้ความรู้ขององค์กรเป็นไปเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อเกิด ปัญหา ข้อค้นพบ หรือประเด็นใหม่ ๆ ที่น่าสนใจที่เกิดจากการใช้ความรู้หรือการดำเนินงานที่ไม่บรรลุ เป้าหมายตามที่ตั้งไว้ จะต้องมีการดำเนินการกลับไปสร้างความรู้ใหม่อีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจ ประเด็นดังกล่าวที่เกิดขึ้น และนำความรู้ใหม่นั้นไปใช้เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายต่อไปให้ได้

เมื่อพิจารณาถึงการจัดการความรู้ในกรณีของสถานศึกษา ถือว่าเป็นการสร้างและใช้ความรู้ ที่มีอยู่รอบด้าน เพื่อนำไปกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี และการปฏิบัติงานตามวงจร PDCA อัน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน และเมื่อใช้ความรู้แล้วพบว่าการดำเนินงานไม่ บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุเป้าหมายบางส่วน แต่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องมีการคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เกิดความรู้ที่สามารถอธิบายการ บรรลุเป้าหมายและไม่บรรลุเป้าหมายนั้น การวิเคราะห์สังเคราะห์จนเกิดความรู้ใหม่อีกครั้งก็คือ การวนกลับไปยังการสร้างความรู้ใหม่อีกรอบนั่นเอง และจะวนเป็นวงจรอย่างนี้เรื่อย ๆ ไปไม่มีสิ้นสุด

การจัดการความรู้เน้นการให้ความสำคัญกับคนในองค์กรเป็นหลัก เนื่องจากเป็นผู้ขับเคลื่อนขั้นตอน ของกระบวนการและสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพในทุกขั้นตอน และที่สำคัญคนเหล่านี้จะต้องอยู่บน ฐานของความรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ในองค์กรก็เพื่อพัฒนา องค์กรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการความรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคน เพื่อให้คนใช้ความรู้ในการ พัฒนางาน ให้มีชิ้นงานหรือมีผลงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การจัดการความรู้แบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการจัดการความรู้

การจัดการความรู้แต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) เป็นขั้นตอนของการได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ วิธีการได้มาขององค์ความรู้ ได้แก่ การประชุม การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ตลอดจนการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และรายงานผลการประเมินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storage) เป็นขั้นตอนการจัดเก็บรักษาองค์ความรู้ที่ได้จากการสร้างในขั้นตอนที่ 1 ให้อยู่ในรูปแบบ ที่เหมาะสม สามารถสืบค้น หยิบจับ หรือนำมาใช้ได้อย่างสะดวก เช่น การจัดเก็บในรูปแบบรายงาน การจัดทำแฟ้มเอกสาร การบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ หรือความรู้ที่อยู่ในตัวคน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) เป็นขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลหรือการเผยแพร่ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายโอนจากแหล่งหนึ่งไปยังแหล่งหนึ่งด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุม การนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ หรือกระบวนการทางการศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้น ไปใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนการจัดการความรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนข้างต้น จะมีการดำเนินการหรือปฏิบัติเป็นวัฏจักรต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อมีการดำเนินการหรือปฏิบัติตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสร้างความรู้จนถึงขั้นที่ 4 คือ ขั้นการใช้ความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก็จะได้ผลที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขบคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อมาสนับสนุนหรืออธิบายผลที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นปัญหาและที่ประสบความสำเร็จ การอธิบายผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็คือความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนั่นเอง และเมื่อมีการนำความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ไปผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการความรู้อีกครั้งและเป็นวงจรต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

ประเด็นสำคัญของการจัดการความรู้ คือ คนในองค์กร ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนให้การจัดการความรู้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย คือ ต้องเป็นคนที่ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ เนื่องจากกระบวนการที่สำคัญของการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันนี้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการความรู้จนกระทั่งนำความรู้ไปใช้งานและกลับมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันใหม่ต่อเนื่องกันไป

3. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

แนวคิด

เครือข่ายเป็นกลุ่มของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มหรืออาจมีการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลด้วยความสมัครใจ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ประสานงานเชื่อมโยงกัน สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันภายใต้รูปแบบหรือระเบียบโครงสร้างที่บุคคล องค์กร หรือสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระต่อกัน

เครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร สาระ ความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอน และสถานศึกษาสามารถนำเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เครือข่ายการเรียนรู้ที่สำคัญ มีดังนี้

1. บ้าน/ครอบครัว เป็นเครือข่ายการเรียนรู้แห่งแรกและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องของตนเอง ครอบครัว คุณธรรม และจริยธรรม ฯลฯ จากการปฏิบัติจริงที่บ้าน

2. ชุมชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กร หน่วยงาน สถาบัน สถานประกอบการ ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งรวมของความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

3. เครือข่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโทรคมนาคม มัลติมีเดีย ฯลฯ ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เครือข่ายการเรียนรู้ ประกอบด้วยกลุ่มย่อย ๆ ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น เครือข่ายภายในโรงเรียน ประกอบด้วยเครือข่ายครูตามระดับชั้น ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เครือข่ายกลุ่มสถานศึกษา เครือข่ายวิชาการ เครือข่ายกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นต้น โดยข้อมูลสารสนเทศและทรัพยากรที่ใช้ในเครือข่ายเช่นนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ วิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมถึงคุณภาพของผู้เรียนและความสำเร็จ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เคล็ดลับในการใช้เทคโนโลยี และมุมมองที่มีต่อผู้บริหารและการบริหารจัดการ เป็นต้น

ประโยชน์จากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ประโยชน์ระดับบุคคล มีดังนี้

1. ทำให้เกิดการพัฒนาคำถามความรู้ใหม่ ๆ การได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลต่าง ๆ ภายในองค์กร ทำให้สามารถรับรู้ถึงความคิดหรือข้อมูลใหม่ ๆ ทำให้ทันโลกทันเหตุการณ์
2. ทำให้เกิดการพัฒนิตนเองจากการประมวลผลข้อมูล สามารถใช้ข้อมูลที่รับรู้มาเพื่อการพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองการเปลี่ยนแปลงตนเองที่ดีขึ้นตลอดเวลา
3. ทำให้มีการปรึกษา และมีเพื่อนร่วมคิดที่หลากหลายรูปแบบหลายความคิด เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงาน ก็สามารถสอบถามความเห็นจากเพื่อนที่เป็นเครือข่าย ซึ่งจะทำให้ได้แนวทางเลือกที่หลากหลายที่จะเป็นข้อมูลมากเพียงพอที่จะตัดสินใจหาทางออกกับปัญหาหรืออุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่
4. ทำให้เกิดการจุดประกายความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ที่แตกต่างงานปัจจุบันที่ทำอยู่

ประโยชน์ระดับหน่วยงาน มีดังนี้

1. เป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาช่วยสนับสนุนและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
2. ช่วยสร้างการทำงานเป็นทีม สามารถระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และหลากหลายทำให้งานมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จที่ดี
3. เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามความสนใจ
4. สามารถเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานได้อย่างทั่วถึง

5. ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

4. การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Evaluation Utilization)

แนวคิด

การนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวคิดหนึ่งสำหรับการปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่แล้วสถานศึกษาจะใช้กระบวนการของวงจร PDCA ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในที่นี้ ก็คือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ คือการนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม และทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้นั่นเอง

การนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ประเมิน การนำไปใช้สนับสนุนยืนยันการตัดสินใจ และการนำไปใช้เชิงปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้ใช้ผลการประเมินต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับของงาน ซึ่งรูปแบบการนำผลการประเมินไปใช้มี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. **การใช้ผลประเมินในเชิงความคิด** เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อจุดประกายความคิดหรือสะท้อนความคิดของผู้เกี่ยวข้องต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งที่มุ่งประเมินมากขึ้น โดยไม่ได้นำผลการประเมินไปสู่การตัดสินใจโดยตรงเพื่อการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

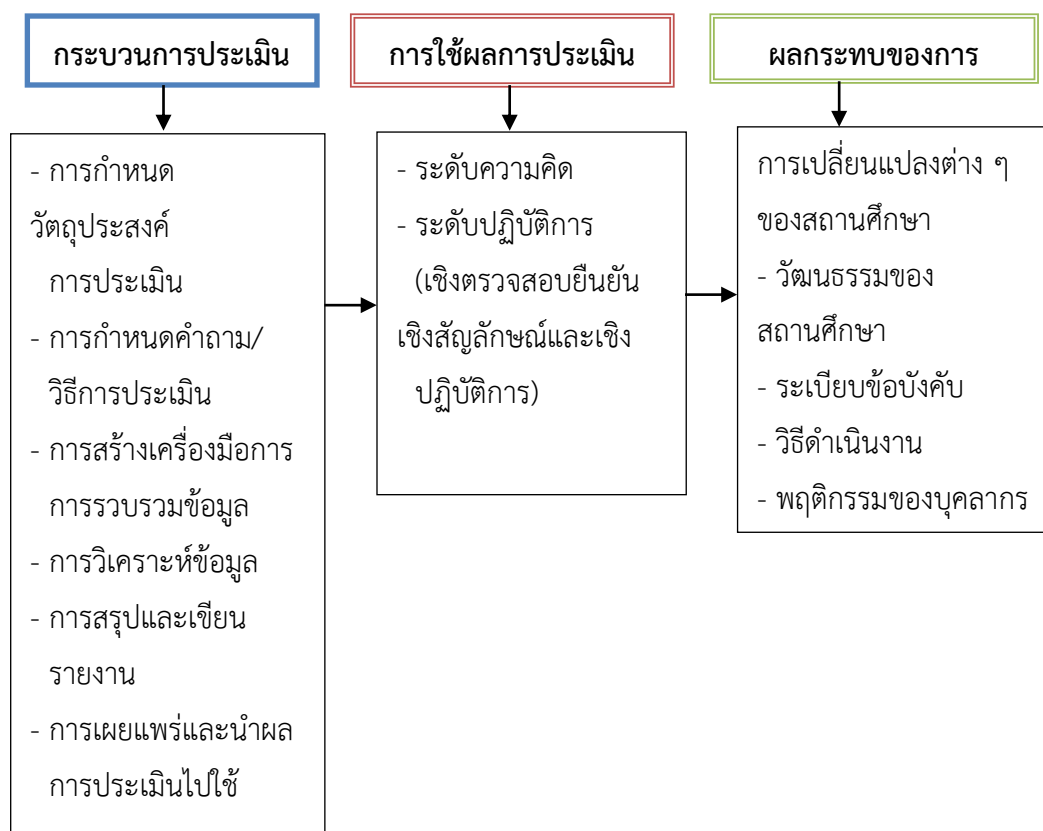
2. **การใช้ผลประเมินในเชิงตรวจสอบยืนยัน** เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เป็นเหตุผลสนับสนุน หรือยืนยันผลการตัดสินใจในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทำให้แนวทาง/นโยบายที่เลือกใช้มีน้ำหนักและมีความถูกต้อง เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3. **การใช้ผลประเมินในเชิงสัญลักษณ์** เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือติดตาม กำกับ หรือควบคุมการประเมินว่าได้มีการดำเนินงานตามแนวทาง ระเบียบ ขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้กระบวนการประเมินมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับ

4. **การใช้ผลประเมินในเชิงปฏิบัติ** เป็นการนำผลการประเมินไปใช้โดยตรงในทางปฏิบัติ ถือเป็นเครื่องมือหรือวิธีการในการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อทำให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามมา

จะเห็นได้ว่าการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เกิดได้ใน 2 ระดับ คือ ระดับการใช้ผลการประเมินในเชิงความคิด เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน และระดับการใช้

ผลการประเมินในเชิงปฏิบัติการ เป็นส่วนผสมของ 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน การใช้ในเชิงสัญลักษณ์ และการใช้ในเชิงปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบวนการดังกล่าว ผลกระทบของการประเมิน สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ วิธีดำเนินงาน และพฤติกรรมของบุคลากรในสถานศึกษา กล่าวได้ว่ากระบวนการประเมิน การใช้ผลการประเมิน และผลกระทบของการประเมิน มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น แสดงดังภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการประเมิน การใช้ผลการประเมิน และผลกระทบของการประเมิน

จากภาพที่ 4 การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่าง ๆ ขององค์กรหรือสถานศึกษา ซึ่งการนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการประเมินคุณภาพภายนอก และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินต่าง ๆ มาดำเนินการให้อยู่ในลักษณะของสารเทศที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวก มีการเผยแพร่

ผลการประเมินที่เป็นสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ และสุดท้ายต้องมีการประเมินผล เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งผลการประเมินนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นหรือได้ข้อมูลใหม่ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในปีต่อไป วงจรของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลจะพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

ขั้นตอนการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ของสถานศึกษา

จากภาพที่ 5 สรุปได้ว่าในการนำผลการประเมินไปใช้นั้น สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาผลการประเมินหรือข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยวิเคราะห์ปัญหาและสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

รวมทั้งหาสาเหตุ และแนวทางการพัฒนา เพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายใต้ผลการประเมินของสถานศึกษา

2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. จัดทำและดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพผู้เรียน
4. นิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตามแผนที่จัดทำไว้
5. ประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกรณีที่ผลการประเมินผ่านหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ก็ให้ตั้งเป้าหมายใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้น และกรณีที่ผลการประเมินไม่ผ่านหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ก็นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข โดยเริ่มต้นตามวงจรการพัฒนาคุณภาพใหม่ต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เป็นแนวคิดที่ช่วยให้สถานศึกษามีการกำหนดแผนงาน โครงการ วิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล/ความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษามีทิศทาง เป้าหมาย สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง และมุ่งสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา

แนวคิดต่าง ๆ ที่นำเสนอมาข้างต้น ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด (Data Wise Improvement Process) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Evaluation Utilization) เป็นเพียงแนวคิดหนึ่งเท่านั้น ซึ่งยังมีแนวคิดอื่น ๆ อีกมากมายที่สถานศึกษาสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้สถานศึกษาดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยที่กระบวนการบริหารงานของสถานศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่ จะใช้กระบวนการของ PDCA ดังนั้น แนวคิดเหล่านี้จะเข้าไปเสริมอยู่ในขั้นของการปรับปรุงพัฒนา (Act) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้อง เหมาะสม และถูกต้อง บนพื้นฐานของข้อมูลและความรู้ อันจะนำไปสู่การกำหนดแผนงานหรือวิธีปฏิบัติเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป ทั้งนี้ แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องการให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เท้าทันการเปลี่ยนแปลง และใช้ข้อมูล/ความรู้เป็นฐานในการปฏิบัติงาน

การดำเนินตามแนวคิดเหล่านี้จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีการพัฒนาการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล การเปลี่ยนแปลง ความเป็นจริง เท้าทันสถานการณ์ปัจจุบันและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และแสดงถึงการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา

3.แนวคิดหลักการความรับผิดชอบ

3.1 ความรับผิดชอบ

3.1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่จดจ่อ ตั้งใจ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การงาน การศึกษาเล่าเรียน และการเป็นอยู่ของตนเอง และ ผู้อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคมอย่างเต็มความสามารถด้วยความผูกพัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในเวลาที่กำหนด ยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นรวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้นด้วย นักวิชาการหลายท่านให้นิยามความหมายของคำว่าความรับผิดชอบไว้ในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร และวรัญ ผาติธรรมรักษ์ (2550 : 8) อธิบายความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนตามภาวะที่เป็นอยู่และตรงเวลาด้วยความสุจริต ความ เต็มใจ และความจริงใจ

อรรวรรณ พาณิชขปฐมพงศ์ (2552 : 5) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า “การตั้งใจที่ จะทำงานหรือติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย”

จันทรา พวงยอด (2553 : 3) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า “ พฤติกรรม หรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน”

โสภาพรรณ อักณราศิวัชรโรจน์ (2555 : 58) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า “รู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ยอมรับในการกระทำของตน ทั้งที่ เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปิดความผิดให้ผู้อื่น คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำหรือ คำพูดของตน และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำให้ดีขึ้น”

นัยนา จันทมิตร (2552 : 34) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษา สิทธิและหน้าที่ของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้น โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคนานาประการก็ตาม อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จอย่างดีตามความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานต่าง ๆ จะแสดงพฤติกรรมให้สังเกตได้ เช่น ความสนใจ ความตั้งใจเอาใจใส่ และขยันหมั่นเพียรที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จไม่เลื่องงาน ติดตามงานและยอมรับผลจากงานที่ตนกระทำโดยมีความพร้อมในการปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้นเสมอ

ฟลิปโป (อมรรวรรณ แก้วผ่อง, 2552 : 65 อ้างอิงจาก Flippo. 1986 : 122) ได้สรุป ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคล ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายาม อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีขึ้น มีการวางแผนในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอาใจใส่ มีการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยที่มุ่งมั่นจะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจ ทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อมีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่อง เสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ รวมทั้งมีความละเอียดรอบคอบ รู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยหรือยัง และมีความขยันหมั่นเพียร พยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำ มีความอดทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งมีความตรงต่อเวลา ยอมรับผลการกระทำของตนเองที่ตนได้กระทำลงไป และการปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น นับว่าความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ไม่หลีกเลี่ยง มีความพากเพียร เพื่อสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านดี และด้านเสีย

3.1.2 ลักษณะของความรับผิดชอบ

ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียน ที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมการณ์วินัย ที่ส่งผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ศึกษา โดยแบ่งลักษณะจากความรับผิดชอบไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ไว้หลายท่าน ดังนี้

จิราภรณ์ นาคเรือง (2552 : 43) สรุปไว้ว่าความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่มีความสนใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น และพยายามทำอย่างเต็มความสามารถให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และมีการติดตามผลงานที่ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น และยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

สันติกร รักสองหมื่น (2554 : 69) ได้ให้สรุปความหมายของความรับผิดชอบตนเองหมายถึง การเอาใจใส่ต่อตนเอง รักษาสุขภาพของตนเอง มุ่งมั่นตั้งใจกระทำในสิ่งที่ทำให้ตนเองไม่มีผลกระทบต่อสังคม ไม่ทำให้ตนเองเสียหาย ยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปทั้งผลดีและผลเสีย รู้จักปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม และการทำงานของตนเอง มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ตนเองนั้นมีคุณค่าของสังคม และอยู่ร่วมกันสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลหรือองค์กรที่ตระหนักในการกิจของตนเอง มีการกระทำที่ส่งผลดีต่อตนเอง ไม่ทำการใดๆ ที่ส่งผลเสียต่อตนเอง หรือการกระทำขององค์กรที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม

กรมวิชาการ (2554 : 198) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

โสภาพรรณ อักณราศิวะโรจน์ (2555 : 59) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ความรับผิดชอบในฐานะเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่ต้องยอมรับในสิ่งที่ได้กระทำหรือส่งผลกระทบต่อกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในแง่ดี และไม่ดี โดยใช้หลักจริยธรรม และคุณธรรม ซึ่งได้แก่ จรรยาบรรณ จิตสำนึกทางสังคม บทบาทและหน้าที่ เพื่อให้เกิดการแก้ไขอันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหมู่่มาก รวมทั้งองค์กร หรือสถาบันนั้น ๆ ด้วย

วาญู กาญจนศร (2551 : 18) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การกระทำที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี

สันติกร รักสองหมื่น (2554 : 71) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกิดจากความรู้สึกข้างในจิตใจ ที่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นรอบข้าง หรือมีผลกระทบต่อสังคม โดยมีความระมัดระวังในสิ่งที่ตนเองกระทำ จะเกิดสิ่งใดต่อสังคม และถ้าไม่ลงมือกระทำจะเกิดสิ่งใดต่อสังคมส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคล

นอกจากนี้คณะอนุกรรมการการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิและกลุ่มพัฒนากำลังคน (2556 : 6) โดยกลุ่มสื่อมวลชน ได้แบ่งความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างออกไปเป็น 3 ประเภท คือ 1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงอย่างดีที่สุดโดยทำงานในหน้าที่ของตนให้

ลู่ทางไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ทันทเวลาที่กำหนด ฝึกตนให้เป็นคนตรงต่อเวลาอยู่เนืองนิตย์

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ที่มีต่อครอบครัว ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและหน้าที่ของตนในครอบครัวและร่วมกิจกรรมของครอบครัว และ 3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่มีต่อสังคมและปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ตระหนักและยอมรับว่าประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดประโยชน์ส่วนรวม และไม่ละเลยที่จะเสียละประโยชน์ส่วนตน และกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือยังให้เกิดประโยชน์แก่ ส่วนรวม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตระหนักถึงผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ภายใต้จิตสำนึกสถานะและหน้าที่ของบุคคลนั้น ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ของตนเอง

4.แนวคิดหลักการมีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วม

4.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

สุธี วรประดิษฐ์ (2553 : 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วม ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอน 5 ขั้นตอนคือ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. การกำหนดกิจกรรม
4. การดำเนินกิจกรรม
5. การประเมินผลกิจกรรม

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมารวม

ปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่ม หรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ (2552 : 21) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้น ผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

นิลมนี พัทธ์ (2551 : 3) ให้ความหมายว่า “การมีส่วนร่วม” คือ การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของเขาวว่า เขาควรกระทำอย่างไรบ้าง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง

ปรีดา เจษฎาวรางกุล (2550 : 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แกะไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามามีส่วนร่วมในการนั้น ให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ประชุม สุวดี (2551 : 24) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้

3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมถึงเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วมโดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนด กิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

ณรงค์ วาริชล (2551 : 6) ได้อธิบายถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการ ที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน

3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการ อันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ประชาชน

4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างอำนาจของกลุ่ม ผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

ธนวัฒน์ คากีลานนท์ (2550 : 22) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ เริ่มตัดสินใจ ตาเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุม และการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

4.1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.1.3.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้บริหาร, 2550) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรระลึกถึง ซึ่งมีหลัก 10 ประการ คือ

- 1) สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน
- 2) ฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะ
- 3) ตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลน ไม่วางเฉย ทุกอย่างทำได้

หากตั้งใจทำ

4) หมั่นสร้างและปรังแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชนและเพื่อนร่วมงาน

5) อ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลา

6) หลีกเลียงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอม

7) ต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพ

8) พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา

9) หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงานบริษัท ห้าง ร้านค้า โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ

10) สร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3. บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา

2) การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

3) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา

4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา

5) การตรวจสอบการจัดการศึกษา

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) สำรวจความต้องการ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน
- 2) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
- 3) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ
- 4) การปฏิบัติกิจกรรม คือ แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
- 5) การประเมินผล คือ การประเมินแนวทางปฏิบัติ
- 6) การสรุปผลการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อนักเรียนให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดี ทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียน รวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

4.1.4 ความสำคัญและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การบริหารราชการในยุคใหม่ จึงควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดแนวทางของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพัน ความรับผิดชอบ ร่วมกันและเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โรงเรียนเป็นหน่วยงานการศึกษาที่ถือได้ว่าเป็นการบริการสาธารณะอย่างหนึ่งของรัฐที่จะต้องจัดให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพรวมทั้งสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน

ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่หลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรเอกชน ฯลฯ ดังนั้นจึงต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน คือ การบริหารจัดการโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ได้ดังนี้

คำว่า School – Based Management หรือ (SBM) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ริเริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ในภาษาไทยยังไม่มีคำบัญญัติศัพท์ที่แน่นอน แต่นิยมเรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งความคิดเรื่องการจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น

ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรม ที่ประสบความสำเร็จจากหลักการวิธีการในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงานมาให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นโดยมีหลักการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ได้แก่
 - 1.1 ด้านบริหารวิชาการ
 - 1.2 ด้านบริหารงบประมาณ
 - 1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
 - 1.4 ด้านการบริหารทั่วไป
2. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในรูปของคณะกรรมการ
3. การบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ถือว่าเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในด้านวิชาการบุคคล งบประมาณ และการจัดระบบบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน นั่นคือ สมาชิกโรงเรียน อันได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองตลอดจนสมาชิกชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มารวมพลังกันอย่างเต็มที่ รับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ โดยมีแนวคิดในการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือ

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน
 2. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงิน และด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 3. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
 4. ครูและผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษาอีกทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษา
- รูปแบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นการบริหาร โดยคณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน วิชาการงบประมาณและบุคลากรโดยคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน

ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากเขตการศึกษา ตัวแทนจากสหภาพครู และตัวแทนนักเรียน ซึ่งรูปแบบของการบริการนี้มีอยู่ 4 รูปแบบด้วยกันคือ

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control SBM) แนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในระยะแรก ผู้บริหารมักใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครอง หรือผู้แทนชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ผู้บริหารจะเป็นประธานและเจ้าหน้าที่เขตการศึกษา เป็นกรรมการส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ มาจากการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภทในการกำหนดนโยบาย วางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหา คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็นแต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) การบริหารตามแนวนี้ ตัวแทนคณะครูมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน รูปแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจ ก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) จุดประสงค์ของรูปแบบการบริหารที่ควบคุมด้วยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการการศึกษาให้แก่ชุมชน และผู้ปกครอง และเพื่อให้ผู้รับการศึกษาที่มีความพึงพอใจในการศึกษาที่มากที่สุด แนวคิดสำคัญ คือ หลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional Community Control SBM) แนวคิดรูปแบบการบริหารลักษณะนี้มีความเชื่อว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับรู้ค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยสัดส่วนของผู้แทนครู และผู้แทนจาก ผู้ปกครอง/ชุมชน จะมีเท่าๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการ

ส่วนการที่จะทำให้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จได้ จะต้องอาศัยกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสิทธิผลต้องเป็นการกระจายอำนาจไปให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด แต่ละโรงเรียนต้องมีการตั้งคณะกรรมการโรงเรียนขึ้น ซึ่งการกำหนดรูปแบบมาจากส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา หรือโรงเรียน

กำหนดเองก็ได้ ส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของแต่ละกลุ่มวิชาชีพ จุดสำคัญก็คือ โรงเรียนต้องมอบอำนาจการตัดสินใจบางอย่างให้คณะกรรมการและจะต้องเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนเท่านั้น

2. การเน้นที่การพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพครูที่ประสบความสำเร็จนั้น จะเป็นการพัฒนาในภาพรวมทั้งโรงเรียนและเป็นการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงานโดยมีแผนพัฒนาต่อเนื่องเป็นแผนระยะยาวมีการติดตามผลแน่นอน การพัฒนานั้น อาจเป็นการส่งครูกลุ่มหนึ่งไปรับการอบรม แล้วมาขยายผลในโรงเรียนอีกต่อหนึ่ง ในโรงเรียนที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมักเป็นการพัฒนาเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะบุคคลมักเป็นการอบรมระยะสั้น ๆ ขาดการปฏิบัติและติดตามผล

3. การเผยแพร่ข้อมูล และสารสนเทศ ควรเป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากที่สุด อาจทำในรูปของการประชุมสื่อออนไลน์หรือแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ศึกษาข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ซึ่งข้อมูลที่บรรจุไว้นอกจากเห็นจากผลการเรียนแล้วอาจมีข้อมูลเกี่ยวกับงาน โครงการ การจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดการสำคัญ ข้อมูล งบประมาณ บุคลากร หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

4. การเลือกผู้บริหารโรงเรียนที่เหมาะสม โรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ รู้จักการมอบหมายงาน ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระจายอำนาจ สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ และทักษะเพิ่มขึ้น ให้รางวัลอย่างเหมาะสมแก่ครูและเจ้าหน้าที่ บทบาทสำคัญของผู้บริหาร คือผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้นำ ผู้สนับสนุน ผู้นำวัฒนธรรม เป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษา และเป็นตัวจูงสำคัญในการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกเรียน

5. การมีวิสัยทัศน์ โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับพันธกิจ ค่านิยม และเป้าหมายที่เกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เป็นวิสัยทัศน์กับแนวทางการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งการตัดสินใจเรื่องต่างๆ

6. การให้รางวัล เป็นการให้รางวัลกับบุคคล และกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม อาจจัดได้หลากหลาย เช่น การให้รางวัลเป็นตัวเงินหรือการให้คำปรึกษาแบบกันเอง การเลี้ยงอาหารและการให้โล่รางวัลในการให้รางวัลนั้น จำเป็นต้องดูความเหมาะสมของผู้รับรางวัลด้วยเพราะสมาชิกแต่ละคนนั้นมีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งการให้รางวัลและแรงจูงใจที่เหมาะสมจะมีส่วนช่วยนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน(School – Base Management :SBM) เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

และมีส่วนรับผิดชอบ โรงเรียนจึงควรพิจารณาว่า รูปแบบและวิธีการใดที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

4.1.5 หลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการของกระบวนการมีส่วนร่วมต้องยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ
2. การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา ฯลฯ)
3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้
4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น
5. การรับประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ปรียา ชัยนิยม (2542) พบว่าการที่เด็กมีความรู้สึกผิดชอบสูงขึ้น อยู่กับการฝึกวินัยจากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่พบว่าความใส่ใจซึ่งกันและกัน ระหว่าง พ่อ แม่ และลูก การฝึกวินัยอยู่เสมอกทำให้เหตุผลและความคงเส้นคงวา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบสูง ซึ่งการศึกษาเหล่านี้ตรงกับข้อคิดทางจิตวิทยา ที่ว่าการฝึกวินัยที่ได้ผล และทำให้เด็กมีการควบคุมจากภายในอย่างแท้จริง จะต้องเป็นการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึกผิดชอบสูงซึ่งจะนำไปสู่การมีพัฒนาการด้านจริยธรรมอย่างสูงสุด

กมลรัตน์ รัชมาศ (2540) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเทคนิคอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ พบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง

สมชาย เรืองสม (2541) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า วินัยตนเองของช่างอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยนักศึกษาที่มีวินัยตนเองอยู่ในระดับปานกลางจะเป็นผู้ที่มีเกณฑ์การเรียนในระดับค่อนข้างดีและจากการสำรวจความคิดเห็นของครู อาจารย์ประเมินนักศึกษากับนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่า ทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วินัยตนเองด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์การทำตามกฎเกณฑ์สังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ และความตั้งใจจริงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งผลดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยตนเอง

สงวนพงศ์ ขวนชม (2545:170-176) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้เสนอรูปแบบการบริหารวิชาการดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ควรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะวิชา และระดับสาขาวิชา (2) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 การบริหารวิชาการระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี สภาวิชาการ คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี และหัวหน้าสาขาวิชา และกลุ่มที่ 3 การบริหารงานวิชาการระดับสาขาวิชา ได้แก่ หัวหน้าสาขาวิชา เลขาธิการวิชาและคณาจารย์ ในการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการแต่ละกลุ่ม มากน้อยจะแตกต่างกันตามตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและความเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการแต่ละระดับ (3) กระบวนการบริหารวิชาการ ในแต่ละระดับประกอบด้วย งานวิชาการ 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมและควบคุมงานทางวิชาการและด้านการกำกับกิจกรรมทางวิชาการ

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และตรวจสอบความตรงของรูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนามด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงของรูปแบบเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันข้อมูลจากครูต้นแบบ ครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า หลักการของรูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เป็นการจัดการศึกษาและจัดหลักสูตรโดยใช้ผลลัพธ์เป็นฐาน การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นความหลากหลายในการนำไปปฏิบัติ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยมีการผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันเพื่อการพัฒนา

ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต องค์ประกอบของรูปแบบมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ 2) ลักษณะกระบวนการเรียนรู้และแนวดำเนินการจัดการเรียนรู้ 3) วิธีการจัดการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบ/ปัจจัยส่งเสริมกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ และ 5) ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

ปรีชา กันธิยะ (2550) ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม วัดภูประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม และการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ สัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 244 รูป/คน การตรวจสอบประสิทธิภาพร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยสัมภาษณ์เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ประกอบด้วย ปรัชญา คือ คุณธรรมนำความรู้ สร้างทักษะอาชีพ พัฒนาสังคม วิสัยทัศน์ คือเสริมสร้างคุณธรรม ความรู้ พัฒนามาตรฐานอาชีพ อนุรักษ์สืบทอด ศาสนพิธี พัฒนาคนดีมีคุณธรรมและความสมานฉันท์ให้สังคมเป็นสุขตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ประกอบด้วย รูปแบบหลักของการบริหารและรูปแบบย่อยอีก 12 รูปแบบ

ศักดิ์จิต มาศจิตต์ (2550) ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 วัดภูประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (2) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (3) พัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 900 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหา แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ (1) องค์ประกอบพื้นฐานครอบคลุม (ก) กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติงาน (ข) อาศัยหลัก การกระจายอำนาจการบริหารจัดการตนเอง การมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการที่ดี และ (ค) กำหนดแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ (2) องค์ประกอบโครงสร้างระบบการบริหาร ครอบคลุม (ก) ปัจจัยนำเข้า (ข) งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณและงานบริหารทั่วไป (ค) มีการวางแผนการจัดองค์กร การอำนวยการและการควบคุม (ง) ใช้การประกันคุณภาพ การนิเทศ ภายในการบริหารบุคคลและงบประมาณแบบเน้นผลงาน ระบบสารสนเทศในการบริหาร และการพัฒนาทีมงาน (3) องค์ประกอบกระบวนการการดำเนินงาน คือ มีการเตรียมการ การดำเนินการ การประเมินผลและการสรุปรายงานผลและ (4) องค์ประกอบด้านการสนับสนุน จากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน

ชนกนารถ ชื่นเชย (2550) ทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์/สังเคราะห์ องค์ประกอบของรูปแบบการจัด การศึกษาต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน เกี่ยวกับรูปแบบ ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบ ผลการวิจัยได้รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีองค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบดังนี้ 1) ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ตอบสนองการศึกษา ตลอดชีวิต เพื่อให้บริการการศึกษาแก่สังคมและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) กลุ่มเป้าหมายของ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคลทุกกลุ่มชนชั้น และทุกระดับ การศึกษาตามศักยภาพของผู้เรียน 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการให้บริการ ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพเพื่อขยายโอกาสและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) โครงสร้าง ระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง มีการบริหารในรูปแบบศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง/ศูนย์บริการ ทางการศึกษา โดยมีเครือข่ายจากคณะ/ภาควิชาและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) หลักสูตรการเรียน การสอนการศึกษาต่อเนื่อง เป็นหลักสูตรที่จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และชุมชน เพื่อสร้างช่องทางให้กับผู้เรียนตามความสามารถ และความสนใจ 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในหลายลักษณะ ทั้งจัดแบบชั้นเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย 7) สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นสื่อการศึกษาที่หลากหลาย มีรูปแบบ

ที่เป็นปัจจุบัน ตรงกับการใช้งานและมีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อันได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ

ศรุตา ชัยสุวรรณ (2550 : 146-154) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิจัย ในมหาวิทยาลัยเอกชน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารงานวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยได้รูปแบบการบริหารงานวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชนมีองค์ประกอบ คือ 1) การสร้างวัฒนธรรม 2) การพัฒนานักวิจัย 3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณการวิจัย และ 4) การติดตามและการประเมินผล

จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2550 : 113-118) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนของไทย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารจัดการงานทั่วไปมีรูปแบบที่ไม่ยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง เน้นการสร้างความรู้ความผูกพัน สร้างวัฒนธรรมสถาบันโดยกำหนดปรัชญาวิสัยทัศน์ เน้นการประหยัด การพึ่งพาตนเอง การใช้เงินให้มีเหตุผลเพื่อความอยู่ดีกินดี (2) ด้านการบริหาร จัดการงานวิชาการมีรูปแบบเน้นการสอนให้รู้หลักคิดในเนื้อหาสาระของวิชาการ พัฒนาองค์ความรู้ จากการวิจัยโดยอาศัยและแทรกปรัชญาไปสู่ชีวิตจริง การบรรจุปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไป ในวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อปลูกฝังให้ตระหนักในการดำเนินชีวิตและสอดแทรกลงไปในกระบวนการเรียนการสอน ทุกวิชา (3) ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยมีการเชื่อมโยงให้สมดุลระหว่างการสอนกับการวิจัย โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในทัศนคติของการวิจัยที่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหน่วยการเรียนการสอนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน การสร้างเครือข่ายวิจัย เพื่อประโยชน์ แก่ประเทศชาติที่มีการสนับสนุนงบวิจัยอย่างพอเพียง (4) ด้านการบริหารจัดการงานงบประมาณ มีรูปแบบการใช้จ่ายอย่างพอประมาณ เป็นความคุ้มค่า ความคุ้มค่าหรือการได้รับผลมาสู่มหาวิทยาลัย และ (5) ด้านการบริหารจัดการงานทรัพยากรมนุษย์ มีรูปแบบการพัฒนาคนให้พัฒนาดตนเองโดยไม่ได้ มองจากภายนอก แต่การให้เรียนรู้ภายในตนด้วยการนำการจัดการความรู้มาใช้ที่เน้นการวิเคราะห์ ตนเอง

เสงี่ยม ทองละมุล (2551 : 183-191) ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้อำนวยการ สถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการรองรับการกระจาย อำนาจ ผลการวิจัยได้รูปแบบการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคลากร และ 4) การบริหารทั่วไป ซึ่งสาระสำคัญของรูปแบบการพัฒนา ผู้อำนวยการสถานศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) หลักการ คือ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับ ยุคโลกาภิวัตน์ สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบและแนวปฏิบัติ ที่เปลี่ยนไป ภายใต้หลักการบริหารที่ยึดสถานศึกษาเป็นฐาน 2) วัตถุประสงค์ที่เน้นการให้ความรู้

ความเข้าใจ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน 3) กลไกการดำเนินงาน ซึ่งหมายถึงการจัดหน่วยงานรับผิดชอบ โครงสร้างหลักสูตร การพัฒนา ขั้นตอนและระยะเวลาในการพัฒนา วิธีการพัฒนา และการจัดตั้งงบประมาณ เพื่อการพัฒนา 4) การประเมินผล โดยใช้การมีส่วนร่วมในงานตามสภาพจริง และประเมินการมีวิธีการบริหารสถานศึกษาที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ 5) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ มีสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขด้านองค์กร และเงื่อนไขด้านผู้บริหาร

วัฒนพงศ์ เสมมา (2554 : 182) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบและตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย 6 ฝ่าย ภาระงาน 39 งาน ได้แก่ 1) ฝ่ายบริหารงบประมาณและบุคลากร 2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 4) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป 5) ฝ่ายบริหารงานแผนงาน และประกันคุณภาพ 6) ฝ่ายบริหารชุมชนเครือข่ายความเป็นหุ้นส่วน และส่วนประกอบของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ องค์ประกอบหลักมี 4 ส่วน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การพัฒนาความเป็นหุ้นส่วน และส่วนประกอบอื่น 2 ส่วน ได้แก่ 1) คณะกรรมการสถานศึกษา 2) สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า และการพัฒนาสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีองค์ประกอบการพัฒนาสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและมีส่วนร่วม 2) การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์การเรียนรู้ 3) การมีค่านิยม 4) การมีเงื่อนไขหรือสภาพการณ์ที่สนับสนุน

สันติ นาคี (2555 : 176-178) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดภาคใต้ตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบและตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบ มี 2 งาน 5 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ มี 4 งาน 11 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 5 งาน 24 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ มี 4 งาน 14 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 5 งาน 29 กิจกรรม และองค์ประกอบที่ 6 การบูรณาการการเรียนรู้ มี 3 งาน 14 กิจกรรม

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แซนนอนและไบล์มา (Shannon and Bylsma ,2007) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูง (high - performing school) ผลการศึกษาพบว่า 1) เป้าหมายร่วมที่ชัดเจน(a clear & share focus) 2) มีมาตรฐาน และ ความคาดหวังต่อนักเรียนทุกคนสูง (high standard & expectation for all students) 3) มีความเป็นผู้นำโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ (Effective school leadership) 4) มีความร่วมมือและการสื่อสารในระดับสูง (high levels of collaboration & communication) 5) มีหลักสูตร งานวิชาการ และ การประเมินผล ที่สอดคล้องกับมาตรฐานรัฐ (curriculum, instruction & assessment aligned with state standard) 6) มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ (frequent monitoring of learning & teaching) 7) มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นมืออาชีพ (focus professional development) 8) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (a supportive learning environment) และ9) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับสูง (high levels of family& community involvement)

ไบร์อินดิก (Buytendijk, 2006) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์กรสมรรถนะสูง (high performance organization) ผลการศึกษาพบว่า 1) มีการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและแสวงหาแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น (setting ambitious targets and achieving them) 2) การมีค่านิยมร่วมกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร(shared values) 3) การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์และทำให้ทั่วทั้งองค์กรดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน(strategic focus and alignment) 4) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่สิ่งที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้(translating strategy into operational terms)และ 5) เป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น (business agility) เป็นองค์กรที่สามารถเข้าใจ และเข้าถึงตลาดก่อนองค์กรอื่น สามารถรักษานักงานที่มีความสามารถสูง และสามารถรับมือกับแรงกดดันต่าง ๆ ได้จากภายในและภายนอกองค์กรได้ดี

New Jersey State Dept.m of Education (1989) ได้ศึกษาเรื่อง "City schools of excellence: School improvement grant program. A ward recipients" รัฐ New Jersey ได้รับรายชื่อของเทศบาลสถานศึกษา ครูใหญ่ เขต ที่อยู่ของศึกษานิเทศก์เบอร์โทรศัพท์เกรดที่ได้รับและจำนวนนักเรียนสำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลทั้ง 50 รางวัลของ City schools of excellence grant program สถานศึกษาเหล่านี้ได้เข้าร่วมใน Intensive program ซึ่งโปรแกรมนี้ในปีแรกแต่ละสถานศึกษาจะตั้งทีมงาน เป็นตัวแทนทำงานข้ามสายงานระหว่างชุมชนเพื่อที่จะค้นหาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาความ ต้องการและจัดโปรแกรมการพัฒนา ในปีที่ 2 และ 3 สถานศึกษาจะเริ่มนำแผนการพัฒนาไปใช้โดยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดย 1) ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง 2) การมุ่งไปกับกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญ 3) การชี้แนะการพัฒนาของนักเรียน

4) ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา 5) สร้างการคาดหวังของครูในเรื่องการพัฒนาของนักเรียน และ 6) สร้างบรรยากาศในการเรียนอย่างเป็นระเบียบ

ออฟสแตด (Ofsted) ได้เสนอรูปแบบสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศเพื่อให้สถานศึกษาที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพนำไปเป็นแบบอย่าง โดยรูปแบบการแสดงความเป็นเลิศนี้ได้รับการปรับปรุงและ ถูกนำมาใช้โดยกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานจริง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบด้วยกันคือภาวะผู้นำวิสัยทัศน์นโยบายและกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารทรัพยากร การปรับปรุงกระบวนการ ความคิดเห็นของสถานศึกษา ความคิดเห็นของพนักงาน ความคิดเห็นของชุมชน และผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่สำคัญ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องรูปแบบยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) ประสิทธิภาพคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อแบบมีส่วนร่วม ดังนี้คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหา การระดมสมองหา สังเกตให้เห็นปัญหาหรือคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น (See it) 2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การเป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหานั้น (Own it) 3) การหาแนวทางแก้ปัญหา (Own it) บางครั้งอาจมากกว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ อาจต้องออกนอกกรอบของความสบาย (Comfort Zone) และ 4) การลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้นอย่างจริงจัง (Do it) ด้วยวิธีการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อ 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ 3) การดำเนินตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ และ 4) การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ และได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วย

1) โรงเรียนในท้องที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	จำนวน 71	โรงเรียน
2) โรงเรียนในท้องที่จังหวัดพัทลุง	จำนวน 27	โรงเรียน

1.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Nonprobability Sampling) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระต่ำกว่าระดับชาติ และคุณลักษณะของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความพร้อมและความสนใจในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาและพัฒนากระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบกระบวนการการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วย

1) การกำหนดกรอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นขอบเขตเนื้อหาและกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) จำนวน 20 โรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 สังเคราะห์จาก ขั้นตอน 1 และ 2 กำหนดเป็นกรอบรูปแบบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

2) กำหนดกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ตามกรอบที่สังเคราะห์ได้

ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) นำร่างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบและให้ความเห็น

ขั้นที่ 3 ปรับกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จากสรุปผลการอภิปรายและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีการศึกษา 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างเครื่องมือและแบบประเมิน

(1) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

(2) ตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

(3) ตรวจสอบความเป็นไปได้ของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ขั้นที่ 2 รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมิน

การดำเนินการทั้ง 3 ตอนสามารถแสดงเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อ

- 1.1 ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจบทบาทของภาคส่วนผู้รับผิดชอบ
- 1.2 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

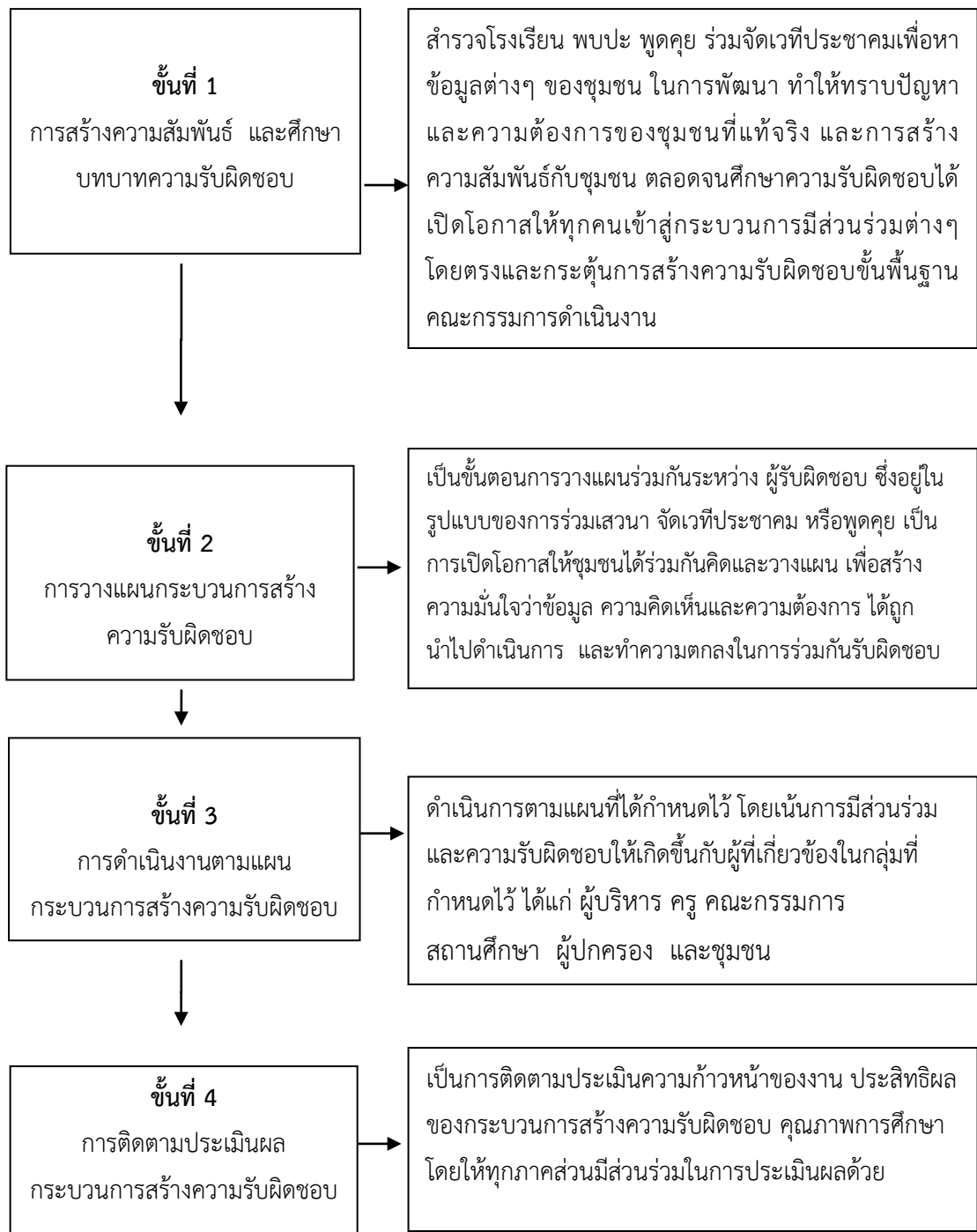
ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ

- 2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนา
- 2.2 จัดทำแผนยกระดับคุณภาพการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและมอบหมายความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ

- 3.1 ดำเนินการตามแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา
- 3.2 การกำกับติดตามการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ

แผนภาพที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีกระบวนการสร้างความรับผิดชอบแบบมีส่วนร่วม ๔ กระบวนการ คือ ๑) See it : ระบุ มองหา สังเกตให้เห็นปัญหาหรืออาจจะเเน่ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ๒) Own it: เป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับปัญหา ๓) Solve it: หาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งบางครั้งต้องทำมากกว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ อาจต้องออกนอกกรอบของความสบาย (Comfort Zone) และ ๔) Do it: ลงมือทำ ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ด้วยวิธีการสร้างความรับผิดชอบต่อ 4 ขั้นตอน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ขั้นตอน	งาน	กิจกรรม
1. การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ	1.1 สร้างความสัมพันธ์	1.1.1 เขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาสร้างแรงบันดาลใจ โดยศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ 1.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา 1.1.4 โรงเรียนจัดเวทีประชาคมประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการ ด้วยเทคนิคระดมสมอง เพื่อสะท้อนปัญหาจากบทบาทที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองร่วมรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในความปกครอง เป็นการระบุ มองหา สังเกตให้เห็นปัญหาหรืออาจจะเเน่ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เป็นกระบวนการ See it เมื่อรับรู้ปัญหาแล้วก็ต้องเข้าไปเป็นเจ้าของ

ขั้นตอน	งาน	กิจกรรม
		ปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับปัญหานั้น (Own it) แล้วร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งบางครั้งต้องทำมากกว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ อาจต้องออกนอกกรอบของความสบาย (Solve it) และลงมือ ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (Do it) 1.1.5 โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา ประชาสัมพันธ์แนวทางการดำเนินงาน กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ ผลการปฏิบัติงานแก่สาธารณชนด้วยช่องทางที่หลากหลาย
	1.2 ข้อมูลสารสนเทศ	1.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัญหาของสถานศึกษาในเรื่องคุณภาพ การศึกษาและเผยแพร่ข้อมูล 1.2.2 โรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเปิดเผยข้อมูลต่อผู้เกี่ยวข้อง 1.2.3 โรงเรียนนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา
	1.3 กำหนดบทบาท	1.3.1 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการ สร้างความรับผิดชอบต่อ 1.3.2 เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุม คณะกรรมการดำเนินงาน
2. การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน	2.1 จัดทำแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา	2.1.1 โรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องปัญหา และความต้องการจำเป็น ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ขั้นตอน	งาน	กิจกรรม
		2.1.2 โรงเรียนกำหนดกิจกรรม งาน โครงการ และปฏิทินการปฏิบัติงาน ยกระดับคุณภาพการศึกษา 2.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ตามความต้องการของสถานศึกษา 2.1.4 เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผน นิเทศ ติดตาม
	2.2 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการร่วมกันรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงาน	2.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาทำ MOU กับ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 6 โรงเรียน โดยการกำหนดเป้าหมายคุณภาพที่โรงเรียน ต้องบรรลุอย่างชัดเจน 2.2.2 โรงเรียนทำ MOU กับครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการ กำหนดเป้าหมายคุณภาพที่โรงเรียนต้อง บรรลุอย่างชัดเจน
3. การดำเนินงานตามแผน กระบวนการ สร้างความรับผิดชอบต่อ	3.1 ดำเนินการตามแผน	3.1.1 โรงเรียนจัดกิจกรรม งาน โครงการ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.1.2 โรงเรียนรายงานความก้าวหน้าการ ดำเนินงานเป็นระยะ
	3.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน	3.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาและที่ปรึกษา ประจำโรงเรียน ติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือ 3.2.2 เขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรม ให้ โรงเรียนเป้าหมายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ รายงานความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการ เป็นระยะ
4. การติดตาม ประเมินผล กระบวนการสร้างความ รับผิดชอบต่อผลการ ปฏิบัติงาน	4.1 รวบรวมข้อมูล การดำเนินงาน	4.1.1 โรงเรียนดำเนินการรวบรวมข้อมูล ผลการดำเนินงานตามกิจกรรม งาน โครงการ

ขั้นตอน	งาน	กิจกรรม
		4.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน ของโรงเรียน
	4.2 ประเมินผลการดำเนินงาน	เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนดำเนินการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพการศึกษาโดยวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศปีฐานกับปีปัจจุบัน
	4.3 สรุปรายงานและพัฒนา	4.3.1 โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน 4.3.2 โรงเรียนรายงานวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศที่เกิดจากกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน 4.3.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
	4.4 ยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.4.1 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนรวบรวมผลงานและเผยแพร่ผลงาน 4.4.2 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยกย่องเชิดชูเกียรติ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วย

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีต่อกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. คุณภาพการศึกษา

- ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3
- ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา
- การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ม.3
- อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ชั้น ม.ต้น
- อัตราการเข้าชั้นของนักเรียน ชั้น ม.ต้น
- ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ นักเรียน

3. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ฉบับ ประกอบด้วย

แบบที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยมีลักษณะเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) พร้อมคำถามปลายเปิด (Open ended questions) แบบสอบถามประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 2 ข้อ คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended questions)

แบบที่ 2 แบบตรวจสอบคุณภาพ เป็นแบบสรุปข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษา นำมาวิเคราะห์สรุปผล ได้แก่ แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบบันทึกผลการทดสอบระดับสถานศึกษา แบบบันทึกอัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบบันทึกอัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และแบบบันทึกผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและนักเรียน

แบบที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ เป็นลักษณะแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา

4. การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 3 ฉบับ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

แบบที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลแต่ละชนิดจากตำราของนักวิชาการ ซึ่งมีตำราการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 41-45) ตำราวิจัยทางการศึกษาของ วีระวรรณ ชินะตระกูล (2542 : 103-111) สถิติสำหรับการวิจัยของ ประยูร อาษานาม (2545 : 21-28) หลักการการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2547 : 51-53)

2. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และนำข้อมูลที่ทำเนิการวิจัยมาประมวลจัดทำกรอบโครงสร้าง ขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับการศึกษาและกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถามแต่ละรายการมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า มีค่า IOC มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาทุกข้อ ตั้งแต่ 0.8 ถึง 1.00 ผ่านตามากำหนดเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด. 2547 : 96-98)

แบบที่ 2 แบบสรุปข้อมูล (Data Form) แบบสรุปข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาใช้ในการสรุปผล ประกอบด้วย

- ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3
- ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา
- การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ม.3
- อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ชั้น ม.ต้น
- อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียน ชั้น ม.ต้น
- ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ นักเรียน

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลแต่ละชนิด โดยการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า

2. คณะผู้ศึกษาค้นคว้าออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล การยกระดับคุณภาพการศึกษา ดังนี้คือ 1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3 2) ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 3) การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ม.3 4) อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ชั้น ม.ต้น 5) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียน ชั้น ม.ต้น และ 6) ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ นักเรียน

3. นำแบบสรุปข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

4. ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบตรวจสอบคุณภาพที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำมาปรับปรุงและจัดทำเครื่องมือและนำเข้าที่ประชุมคณะทำงานเพื่อนำแบบตรวจสอบคุณภาพมาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

แบบที่ 3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน

2. คณะผู้ศึกษาค้นคว้าออกแบบเครื่องมือ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอนที่ 3 ข้อความคำถาม จำนวน 5 ข้อ และตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ถูกสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

4. ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำมาปรับปรุงและจัดทำแบบสัมภาษณ์ และนำเข้าที่ประชุมคณะทำงานเพื่อนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายและจัดทำแบบสมบูรณ์

5. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

แบบที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสอบถามมาปรับปรุงและจัดทำแบบสมบูรณ์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. นัดหมายคณะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตาม วัน เวลา และสถานที่ ตามช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนดไว้

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและบรรยากาศการชี้แจงการตอบแบบสอบถามเป็นกัลยาณมิตร

3. แจกแบบสอบถามให้ กลุ่มตัวอย่าง ให้ตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบจำนวน ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และจัดเตรียมแบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

แบบที่ 2 แบบสรุปข้อมูล (Data Form) แบบสรุปข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาใช้ในการสรุปผล โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้มอบหมายให้คณะผู้ศึกษาค้นคว้าติดตามเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามเครื่องมือและนำผลการเก็บข้อมูลเข้าที่ประชุมคณะผู้ศึกษาค้นคว้าของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานเป็นภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

แบบที่ 3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คณะผู้ศึกษาค้นคว้าที่รับผิดชอบแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ไปสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา และนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นภาพรวมของภาพรวมของโครงการเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

แบบที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน ไปดำเนินการแจกแจงความถี่
3. นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแจงความถี่มาดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด. 2547 : 100) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ช่วงค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

ช่วงค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

แบบที่ 2 แบบสรุปข้อมูล (Data Form) แบบสรุปข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นแบบสรุปข้อมูล เป็นการนำข้อมูลจาก แหล่งรายงานต่าง ๆ ด้านคุณภาพการศึกษา มาจัดกลุ่มข้อมูลและแสดงผลในรูปแบบตารางและการรายงานผล ดังนี้คือ 1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3 เฉลี่ย 4 กลุ่มสาระ 2) จำนวนนักเรียนศึกษาต่อ 3) จำนวนนักเรียนออกกลางคัน 4) จำนวนนักเรียนซ้ำชั้น และ 5) จำนวนผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน และครู

แบบที่ 3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา และนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นภาพรวมของความพึงพอใจต่อโครงการเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้รายงานได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 การหาค่าความสอดคล้อง (Content Validity) ของแบบประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องของข้อถามของแบบประเมินประสิทธิภาพ
แต่ละข้อ

$$\frac{\sum R}{N} \quad \text{แทน} \quad \begin{array}{l} \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด} \\ \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \end{array}$$

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_1^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินประสิทธิภาพ
แต่ละฉบับ

$$\sum S_1^2 \quad \text{แทน} \quad \text{ความแปรปรวนของแบบประเมินประสิทธิภาพแต่ละข้อ}$$

$$S_t^2 \quad \text{แทน} \quad \text{ความแปรปรวนของแบบประเมินประสิทธิภาพทั้งหมด}$$

$$K \quad \text{แทน} \quad \text{จำนวนข้อถามในประเมินประสิทธิภาพ}$$

α มีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

การหาค่าเฉลี่ยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเมื่อข้อมูลที่นำมา
 คำนวณได้จากตัวอย่าง ใช้แทน σ

X_i = ค่าของข้อมูลตัวที่ 1

N = ค่าของจำนวนข้อมูลทั้งหมด

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยของข้อมูลตัวอย่างชุดนี้ ใช้แทน μ

(กาญจนา วัฒนา, 2544 : 115 - 116)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 การกำหนดกรอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มี 3 ชั้น

4.1.1 ชั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ขอบเขตของเนื้อหาการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วย

1. ด้านกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้แก่

1.1 การสร้างกระบวนการรับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมจะต้องสร้างสำนึกความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 ประการ คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหา (See it) 2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Own it) 3) การหาแนวทางการแก้ปัญหา (Solve it) และ 4) การลงมือปฏิบัติแก้ปัญหา (Do it)

1.2 วิธีการสร้างกระบวนการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 3) การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 4) การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ

2. ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ควรดำเนินการ 3 ประการ ได้แก่

2.1 ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ ความพึงพอใจต่อกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

2.2 คุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ม.3 2) ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 3) การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ม.3 4) อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ชั้น ม.ต้น 5) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้น ม.ต้น และ 6) ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ นักเรียน

3. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4.1.2 ขั้นที่ 2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ฝ่ายบริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ ที่เป็นโรงเรียนกรณีศึกษา จำนวน 20 โรงเรียน เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ที่โรงเรียนสามารถบริหารงานจนประสบความสำเร็จในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการทดสอบระดับชาติ O-NET คะแนนเฉลี่ยสูง ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อจะนำไปพิจารณาประกอบในการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความตระหนักในประเด็นคุณภาพการศึกษา ร่วมกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา รวมทั้งชุมชนที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อคุณภาพของผู้เรียน

2.2 โรงเรียนมีแผนกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมอบหมายให้ครูรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 มีการดำเนินการตามแผนการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเปิดเผยข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง

2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกิจกรรม Active Learning ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน โรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน รวมทั้งต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการสอนที่สอดคล้องพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน

2.5 ฝ่ายบริหารนิเทศ ติดตาม และในบางโอกาสได้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกำกับ ติดตามการดำเนินงาน

2.6 โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู นักเรียนที่ยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น

4.1.3 ผลจากการสังเคราะห์ ขั้นที่ 1 และ 2 กำหนดเป็นกรอบกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12

4.2 ตอนที่ 2 ผลจากการสร้างกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12

4.2.1 ขั้นที่ 1 ผลจากการร่างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพ การศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จากการศึกษาเอกสารการ บริหารงานการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีมีระดับของความสำเร็จ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาสังเคราะห์และสร้างกระบวนการสร้างความ รับผิดชอบต่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประกอบด้วยวิธีการสร้าง ความรับผิดชอบ 4 ขั้นตอน และการสร้างกระบวนการสำนักความรับผิดชอบต่อ 4 กระบวนการ ดังนี้

1.1 วิธีการสร้างความรับผิดชอบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการ ปฏิบัติงาน

1.2 การสร้างกระบวนการสำนักความรับผิดชอบต่อ 4 กระบวนการ ประกอบด้วย

กระบวนการที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา การระบุ มองหา สังเกตให้เห็นปัญหาหรือ คาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ (See it)

กระบวนการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การเป็นเจ้าของปัญหา เป็น เจ้าภาพ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหานั้น (Own it)

กระบวนการที่ 3: การร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งบางครั้งต้องทำ มากกว่าหน้าที่และความรับผิดชอบ (Solve it) อาจต้องออกนอกกรอบของความสบาย (Comfort Zone)

กระบวนการที่ 4 การลงมือ ทำการแก้ปัญหานั้นอย่างจริงจัง (Do it)

4.2.2 ขั้นที่ 2 การประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) โดยนำร่างกระบวนการสร้างความ รับผิดชอบต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมและให้ความเห็น

ผลการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยมี เป็นประธานการประชุม เมื่อวันที่ ณ ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ที่ประชุมได้มีมติให้ปรับวิธีการ กระบวนการสร้างกระบวนการความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการประชุมแบ่งเป็น ด้าน ดังนี้

1) ด้านกรอบแนวคิดการวิจัย

1.1 ให้นิยามตัวแปรให้ชัดเพราะจะสะดวกในการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

1.2 ให้ปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดตัวแปรต้นของการวิจัย คือ กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้น กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลจึงเป็นตัวแปรหลัก

1.3 ประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ไม่ใช่ประสิทธิภาพโครงการ ดังนั้น ความพึงพอใจต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ไม่ควรเอามาวัดประสิทธิภาพของกระบวนการ แต่ให้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผล โดยใช้การประเมิน 4 ด้าน ดังนี้คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน 3) การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน และ 4) การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

2) ด้านกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อ

2.1 ควรเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เป็นกระบวนการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน ที่เชื่อมโยงกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาไม่จำเป็นต้องยกระดับทุกด้าน ทั้งโรงเรียน แต่สกัดเอาเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาสำคัญอย่างแท้จริงของโรงเรียนมาเป็นตัวแปรตาม

3) ด้านแนวทางการดำเนินงาน

3.1 ควรกำหนดรายละเอียดว่าในแต่ละกิจกรรมที่ทำมีเป้าหมายอะไร ทำแล้วได้ผลอย่างไร

3.2 แต่ละกิจกรรมควรระบุ สอดแทรกกว่าใช้กระบวนการสร้างความสำนึกรับผิดชอบต่อ (Accountability) ขึ้นอะไร

สรุปผลการประชุมกลุ่มสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นชอบในวิธีการ และกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 และได้แนะนำในส่วนของการวัดและประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลด้วยการประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผล

4.2.3 ขั้นที่ 3 ปรับปรุงกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จากสรุปผลการอภิปรายและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 กระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ขั้นตอน	กิจกรรม
1.การสร้างความสัมพันธ์และศึกษา บทบาทความรับผิดชอบ 1.1 สร้างความสัมพันธ์	1.1.1 เขตพื้นที่การศึกษาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักรับรู้ปัญหา (See it) และร่วมเป็นเจ้าของในการแก้ปัญหา (Own it) 1.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาสร้างแรงบันดาลใจโดยศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้วิธีการ (Solve it) ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา 1.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศด้านคุณภาพ รับรู้ปัญหา (See it) และร่วมเป็นเจ้าของในการแก้ปัญหา (Own it) 1.1.4 โรงเรียนจัดเวทีประชาคมผู้เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการ เพื่อร่วมกันคิดวางแผนแก้ปัญหาร่วมกัน 1.1.5 โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานแก่สาธารณชนด้วยช่องทางที่หลากหลาย เป้าหมายเพื่อการให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน
1.2 ข้อมูลสารสนเทศ	1.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษาในเรื่องคุณภาพการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเป้าหมายเพื่อการร่วมกันรับรู้ปัญหา (See it) และตระหนักในความรับผิดชอบ

ขั้นตอน	กิจกรรม
	1.2.2 โรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเปิดเผยข้อมูลต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการรับรู้ปัญหา (See it) วิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันเป็นเจ้าภาพ (Own it) แก้ปัญหาร่วมกัน 1.2.3 โรงเรียนนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้แก้ปัญหาได้ตรงประเด็นโดยใช้ข้อมูลประจักษ์
1.3 กำหนดบทบาท	1.3.1 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ เป้าหมายเพื่อให้มีเจ้าภาพ (Own it) 1.3.2 เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ตรงกัน
2. การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน 2.1 จัดทำแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา	2.1.1 โรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องปัญหาและความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไข เป้าหมายเพื่อการรับรู้ปัญหา (See it) 2.1.2 โรงเรียนกำหนดกิจกรรม งาน โครงการ และปฏิทินการปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษา เป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน 2.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาตามความต้องการของสถานศึกษา เป้าหมายเพื่อการเป็นเจ้าภาพ (Own it) ร่วมกัน 2.1.4 เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนนิเทศติดตาม เป้าหมายเพื่อการเก็บข้อมูล รับรู้ถึงปัญหา และสร้างขวัญ กำลังใจระหว่างการทำงาน

ขั้นตอน	กิจกรรม
2.2 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการร่วมกันรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน	2.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาทำ MOU กับโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย 5 โรงเรียน โดยการกำหนดเป้าหมายคุณภาพที่โรงเรียนต้องบรรลุอย่างชัดเจน เป้าหมายเพื่อรับผิดชอบร่วมกัน คือ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบประเมิน และร่วมภาคภูมิใจ 2.2.2 โรงเรียนทำ MOU กับครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการกำหนดเป้าหมายคุณภาพที่โรงเรียนต้องบรรลุอย่างชัดเจน เป้าหมายเพื่อรับผิดชอบร่วมกัน คือ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบประเมิน และร่วมภาคภูมิใจ
3. การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 3.1 ดำเนินการตามแผน	3.1.1 โรงเรียนจัดกิจกรรม งาน โครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อการแก้ปัญหา (Solve it) ด้วยการลงมือทำ (Do it) ร่วมกัน 3.1.2 โรงเรียนรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานเป็นระยะ เป้าหมายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงานร่วมกัน จะได้ป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างทันการณ์
3.2 นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน	3.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาและที่ปรึกษาประจำโรงเรียน ติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือ เป้าหมายเพื่อการเก็บข้อมูล และการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติ 3.2.2 เขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรมให้โรงเรียนเป้าหมาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรายงานความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระตือรือร้นในการพัฒนา ด้วยการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงาน 4.1 รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน	4.1.1 โรงเรียนดำเนินการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตามกิจกรรม งาน โครงการ 4.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของโรงเรียน
4.2 ประเมินผลการดำเนินงาน	4.2.1 โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนดำเนินการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอน	กิจกรรม
	วิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศปีฐาน (ปีการศึกษา 2560) กับปีปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2561) และประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ
4.3 สรุปรายงานและพัฒนา	4.3.2 โรงเรียนรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เกิดจากกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน 4.3.3 เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ เพื่อสรุปและเผยแพร่ผลงาน
4.4 ยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.4.1 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนรวบรวมผลงานและเผยแพร่ผลงาน เป้าหมายการขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่ 4.4.2 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

4.3 ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

4.3.1 ขั้นที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4.3.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นำเสนอผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดปรากฏในตาราง 4

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบระดับคุณภาพ การศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ขั้นตอน	ความพึงพอใจ		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน			
1.1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคุณภาพการศึกษา	4.47	0.54	มาก
1.2 การจัดเวทีประชาคมผู้เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการ	4.24	0.54	มาก
1.3 การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน	4.32	0.57	มาก
1.4 การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา	4.42	0.59	มาก
เฉลี่ยรวมขั้นตอนที่ 1	4.36	0.56	มาก
2. การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน			
2.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน	4.54	0.57	มากที่สุด
2.2 การประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการ	4.10	0.44	มาก
2.3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องปัญหา สาเหตุและแนวแนวทางแก้ไข และความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา	4.27	0.72	มาก
2.4 การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมและปฏิทินการปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษา	4.39	0.67	มาก
2.5 การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการจากภาคส่วนต่าง ๆ	4.31	0.56	มาก
2.6 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	4.47	0.60	มาก
เฉลี่ยรวมขั้นตอนที่ 2	4.35	0.59	มาก
3. การดำเนินการตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน			
3.1 การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	4.54	0.50	มากที่สุด
3.2 การให้คำแนะนำ ติดตาม ช่วยเหลือ	4.36	0.55	มาก
3.3 ความก้าวหน้าของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับปฏิทินการดำเนินงาน	4.49	0.54	มาก

ขั้นตอน	ความพึงพอใจ		ระดับ
เฉลี่ยรวมขั้นตอนที่ 3	4.46	0.53	มาก
4. การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน			
4.1 ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ	4.39	0.59	มาก
4.2 คุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม	4.27	0.55	มาก
เฉลี่ยรวมขั้นตอนที่ 4	4.33	0.57	มาก
เฉลี่ยรวมทุกขั้นตอน	4.37	0.23	มาก

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมทุกขั้นตอนค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ S.D.=0.23) เมื่อจำแนกแต่ละขั้นตอนผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานสูงสุด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$ S.D.=0.53) รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D.=0.56) และ ความพึงพอใจขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ S.D.=0.57)

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ S.D.=0.50) และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ S.D.=0.57) รองลงมาคือความก้าวหน้าของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับปฏิทินการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$ S.D.=0.54) ส่วนความพึงพอใจต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.44)

4.3.1.2 ผลจากการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

1. ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้มากขึ้นเพราะโรงเรียนในโครงการส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดงบประมาณ
3. ควรสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้บริหาร ครู นักเรียนที่ดำเนินงานโครงการบรรลุเป้าหมาย
4. ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแสดงผลงานตามกระบวนการ
5. ควรขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ ให้เต็มพื้นที่

4.3.2 ขั้นที่ 2 ผลการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ผลการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้คือ 1) โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ 2) โรงเรียนนาบอน 3) โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ 4) โรงเรียนวชิรธรรมสถิต และ 5) โรงเรียนประชาบำรุง โดยกำหนดประเด็นคุณภาพการศึกษา 7 ประการ คือ 1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 3) อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 5) การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 6) นักเรียนที่มีผลการเรียน 0 , ร , มส และ 7) ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 5-10

4.3.2.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) ปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O NET) ปีการศึกษา 2560 กับ
ปีการศึกษา 2561

โรงเรียน		พระพรหม พิทยานุสรณ์	นาบอน	คลองรัฐ ราษฎร์อุทิศ	วชิรธรรมสถิต	ประชาบำรุง	เฉลี่ย
ภาษาไทย	ปีการศึกษา 2560	44.23	54.42	45.24	44.17	46.10	46.83
	ปีการศึกษา 2561	54.40	56.23	54.00	51.56	52.94	53.83
	ผลต่างเพิ่มขึ้น	10.17	1.81	8.76	7.39	6.84	6.99
คณิตศาสตร์	ปีการศึกษา 2560	19.72	22.99	21.36	19.67	23.71	21.49
	ปีการศึกษา 2561	27.67	25.80	26.38	29.28	24.69	26.76
	ผลต่างเพิ่มขึ้น	7.95	2.81	5.02	9.61	0.98	5.27
วิทยาศาสตร์	ปีการศึกษา 2560	32.88	29.48	29.66	32.83	31.22	31.21
	ปีการศึกษา 2561	38.47	34.20	36.10	35.56	34.69	35.80
	ผลต่างเพิ่มขึ้น	5.59	4.72	6.44	2.73	3.47	4.59
ภาษาอังกฤษ	ปีการศึกษา 2560	28.00	26.46	26.03	26.17	25.76	26.48
	ปีการศึกษา 2561	27.10	26.33	25.38	26.15	25.20	26.03
	ผลต่างเพิ่มขึ้น	-0.90	-0.13	-0.65	-0.02	-0.56	-0.45
รวม	ปีการศึกษา 2560	31.21	33.34	30.57	30.71	31.70	31.51
	ปีการศึกษา 2561	36.91	35.64	35.47	35.64	34.38	35.61
	ผลต่างเพิ่มขึ้น	5.70	2.30	4.89	4.93	2.68	4.10

๑

จากตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ O NET ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 พบว่า มีผลต่างของค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียนพบว่า โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ มีผลต่างเพิ่มขึ้น มากที่สุด (5.70) รองลงมาคือโรงเรียนวชิรธรรมสถิต มีผลต่างเพิ่มขึ้น (4.93) และโรงเรียนที่มีผลต่างเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือโรงเรียนนาบอน (2.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่าวิชาภาษาไทยมีผลต่างเพิ่มขึ้นสูงที่สุด (6.99) และวิชาที่มีผลต่างเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือวิชาภาษาอังกฤษ (-0.45)

4.3.2.2 ผลการทดสอบในระดับสถานศึกษา

ผลการทดสอบในระดับสถานศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลการทดสอบระดับสถานศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

โรงเรียน		พระพรหม พิทยา นสรณ์	นาบอน	ฉลองรัฐ ราษฎร์อุทิศ	วชิรธรรม สถิต	ประชา บำรุง	เฉลี่ย
ภาษาไทย	ปี 2560	2.52	2.28	2.67	2.11	2.57	2.43
	ปี2561	2.69	2.30	2.76	1.95	2.48	2.44
	ผลต่าง	0.17	0.02	0.09	-0.16	-0.09	0.01
คณิตศาสตร์	ปี 2560	2.17	1.37	2.48	1.39	1.58	1.80
	ปี2561	2.20	1.69	2.65	1.20	2.72	2.09
	ผลต่าง	0.03	0.32	0.17	-0.19	1.14	0.29
วิทยาศาสตร์	ปี 2560	1.55	2.20	3.08	1.73	1.98	2.11
	ปี2561	2.03	2.50	3.00	1.88	1.82	2.25
	ผลต่าง	0.48	0.30	-0.08	0.15	-0.16	0.14
สังคมศึกษา	ปี 2560	2.70	2.04	2.72	1.43	2.60	2.30
	ปี2561	3.24	2.35	3.16	1.53	2.48	2.55
	ผลต่าง	0.54	0.31	0.44	0.10	-0.12	0.25
สุขศึกษา	ปี 2560	2.54	2.96	3.20	2.01	1.84	2.51
	ปี2561	3.09	3.31	3.74	2.53	1.66	2.87
	ผลต่าง	0.55	0.35	0.54	0.52	-0.18	0.36
ศิลปะ	ปี 2560	3.09	3.09	3.08	2.35	3.23	2.97
	ปี2561	3.15	3.21	3.28	2.69	3.07	3.08
	ผลต่าง	0.06	0.12	0.20	0.34	-0.16	0.11
การงานอาชีพ	ปี 2560	2.71	2.38	2.76	2.23	3.34	2.68
	ปี2561	3.44	2.42	3.32	2.97	3.15	3.06
	ผลต่าง	0.73	0.04	0.56	0.74	-0.19	0.38
ภาษาอังกฤษ	ปี 2560	2.18	1.42	2.97	2.41	2.62	2.32
	ปี2561	2.47	1.54	3.26	2.50	2.47	2.45
	ผลต่าง	0.29	0.12	0.29	0.09	-0.15	0.13
รวม	ปี 2560	2.43	2.22	2.87	1.96	2.47	2.39
	ปี2561	2.79	2.42	3.15	2.16	2.48	2.60
	ผลต่าง	0.36	0.20	0.28	0.20	0.01	0.21

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีผลการทดสอบในระดับสถานศึกษาเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบปีการศึกษา 2560 กับ ปีการศึกษา 2561 พบว่า ปีการศึกษา 2561 นักเรียนมีผลการทดสอบสูงขึ้นทุกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 0.21 เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพมีผลการทดสอบสูงขึ้นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 0.38 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 0.36 และกลุ่มสาระที่มีผลการทดสอบระดับสถานศึกษาสูงขึ้นน้อยที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 0.01

4.3.2.3 อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) ของแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบอัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 กับ ปีการศึกษา 2561

โรงเรียน	อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3				
	ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ผลต่าง
	นักเรียน ชั้น ม. 3	นักเรียน ที่ศึกษาต่อ	นักเรียน ชั้น ม. 3	นักเรียน ที่ศึกษาต่อ	
พระพรหมพิทยานุสรณ์	52	52	67	67	0
นาบอน	126	126	135	135	0
ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	59	59	50	50	0
วชิรธรรมสถิต	37	37	31	31	0
ประชาบำรุง	37	37	31	31	0
รวม	311	311	314	314	0

จากตารางที่ 7 อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาต่อทุกคน ทั้ง 2 ปีการศึกษา

4.3.2.4 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1 - 3

อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1 - 3 นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่ลดลง (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) ของแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561

โรงเรียน	อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น				
	ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ผลต่าง
	นักเรียนทั้งหมด	นักเรียนออกกลางคัน	นักเรียนทั้งหมด	นักเรียนออกกลางคัน	
พระพรหมพิทยานุสรณ์	187	0	198	0	0
นาบอน	461	17	479	0	+17
ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	173	0	187	0	0
วชิรธรรมสถิต	166	3	169	9	-6
ประชาบำรุง	161	0	164	0	0
รวม	1148	20	1197	9	11

จากตารางที่ 8 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) โดยภาพรวมมีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง และเมื่อเปรียบเทียบปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 พบว่า ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนส่วนใหญ่มีอัตราการออกกลางคันลดลงทุกโรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนวชิรธรรมสถิต ที่มีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนเพิ่มขึ้น

4.3.2.4 อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3)

อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่ลดลง (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) ของแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบอัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) ปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561

โรงเรียน	อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น				
	ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ผลต่าง
	นักเรียน ชั้น ม. 3	อัตรา การเข้าชั้น	นักเรียน ชั้น ม. 3	อัตรา การเข้าชั้น	
พระพรหมพิทยานุสรณ์	187	1	198	1	0
นาบอน	461	3	479	0	-3
ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	173	1	187	0	-1
วชิรธรรมสถิต	166	0	163	0	0
ประชาบำรุง	161	4	164	0	-4
รวม	1148	9	1191	1	-8

จากตาราง 9 อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีอัตราการเข้าชั้นของนักเรียนลดลง และเมื่อเปรียบเทียบปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 ปรากฏว่าปีการศึกษา 2561 มีอัตราการเข้าชั้นลดลงทุกโรงเรียน

4.3.2.6 ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

ผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน นำเสนอเปรียบเทียบผลต่างที่เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 - ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2560) ของแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ปีการศึกษา 2560 และ ปีการศึกษา 2561

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ ปีการศึกษา 2560	สถานศึกษา	MOE AWARDS ประจำปีการศึกษา 2559 สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับดีเด่น	ชาติ
		โล่รางวัล ค่าเฉลี่ยรวม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 4 ปีการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 – 2559	เขตพื้นที่การศึกษา
		เหรียญทอง ชนะเลิศ วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ประเภทสถานศึกษาขนาดเล็ก ประเภทนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ งานมหกรรมวิชาการ มัธยมศึกษา ครั้งที่ 27 ประจำปีการศึกษา 2560	เขตพื้นที่การศึกษา
		รองชนะเลิศ อันดับ 1 เหรียญทองการประกวด นิทรรศการและแสดงผลงานครู นักเรียน ของ สหวิทยาเขตลิขิต – ชนอม งานมหกรรมวิชาการ มัธยมศึกษา ครั้งที่ 27 ประจำปีการศึกษา 2560	เขตพื้นที่การศึกษา
	นักเรียน	1 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับภาคใต้ ครั้งที่ 67 ประจำปีการศึกษา 2560	ภาค
		16 เหรียญทอง 21 เหรียญเงิน 23 เหรียญทองแดง งานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 27 ประจำปีการศึกษา 2560	เขตพื้นที่การศึกษา
		การแข่งขันฟุตบอล โครงการฉลองรัฐฯ อคาเดมี ทีมที่เป็นตัวแทนจังหวัดนครศรีธรรมราช อันดับ 5 การแข่งขันกีฬานักเรียนระดับมัธยมศึกษา “สพฐ.-เอ.พี.ฮอนด้าเรดแชมป์เปียน” แข่งขันทักษะฟุตบอลชิงแชมป์ไปอังกฤษ รอบคัดเลือกระดับ สพม. และได้เป็นตัวแทนของ สพม. ไปแข่งขันต่อระดับภาคใต้	เขตพื้นที่การศึกษา

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ ปีการศึกษา 2561	ผู้บริหาร	ผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น	ชาติ
		ครูผู้ทรงคุณค่า งานวันครู อำเภอสีชล ประจำปี 2562	จังหวัด
	ครู	ครูผู้ทรงคุณค่า งานวันครู อำเภอสีชล ประจำปี 2562	จังหวัด
		รางวัลครูดีไม่มีอบายมุข ประจำปี 2562	ชาติ
		ครูฝึกสอนนักเรียนได้รับเหรียญรางวัลงานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	เขตพื้นที่การศึกษา
	นักเรียน	เข้ารอบ 8 ทีม รุ่นอายุ 14 ปี การแข่งขันฟุตบอลพลาสติกในชุดนักเรียน ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี OBEC YOUNG SOCCER 2018	ภาค
		นักเรียนทุนพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.) รุ่นที่ 10 ปีการศึกษา 2561	ชาติ
		เหรียญทอง ชนะเลิศ การแข่งขันเรียงร้อยถ้อยความ (การเขียนเรียงความ) ม.4-ม.6 งานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	ตัวแทนแข่งขันระดับภาคใต้ ระดับชาติ 8 -1 0 ม .ค . 2562
		เหรียญทอง ชนะเลิศ การแข่งขันต่อคำศัพท์ภาษาไทย (คำคมเดิม) ม.4-ม.6 งานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	ตัวแทนแข่งขันระดับภาคใต้ ระดับชาติ 8 -1 0 ม .ค . 2562
		ชมเชยโครงการยุวชนประกันภัย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประกันภัยแก่นักเรียน เยาวชน เงินรางวัล 2,500 บาท	จังหวัด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
วชิรธรรมสถิต ปีการศึกษา 2560 ปีการศึกษา 2561	นักเรียน	6 เหรียญทอง 3 เหรียญเงิน 5 เหรียญทองแดง งานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 27 ประจำปีการศึกษา 2560	เขตพื้นที่ การศึกษา
		<u>เหรียญเงิน</u> การประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์ ทางวิทยาศาสตร์ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรม <u>นักเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 67</u> ประจำปีการศึกษา 2560	ชาติ
	ครู	ครูฝึกสอนนักเรียนได้รับเหรียญรางวัลงานมหกรรม วิชาการมัธยมศึกษา ภาคใต้ ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	ชาติ
	นักเรียน	10 เหรียญทอง 3 เหรียญเงิน 9 เหรียญทองแดง งานมหกรรมวิชาการมัธยมศึกษา ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	เขตพื้นที่ การศึกษา
		รางวัลงาน มหกรรม ความสามารถทาง ศิลปหัตถกรรม วิชาการและเทคโนโลยีของ นักเรียน ปีการศึกษา 2561 - เหรียญทอง การแข่งขันทักษะพื้นฐานด้านกีฬา (มวยสากลสมัครเล่น) ม.1-ม.3	ชาติ
		- เหรียญเงินการประกวดการขับร้องเพลงไทย ลูกทุ่ง ประเภทบทร้องทางการเรียนรู้ ม.1-ม.3 งานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรม วิชาการและเทคโนโลยีของนักเรียน ปีการศึกษา 2561 - เหรียญทองแดง การแข่งขันการวาดภาพระบายสี ประเภทบทร้องทางการเรียนรู้ ม.1-ม.3	ชาติ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
พระพรหมพิทยานุสรณ์ ปีการศึกษา 2560	สถานศึกษา	โล่รางวัลระดับประเทศ การประกวดกล่าวคำอาราธนาและถวายทาน ในพุทธศาสนพิธี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย งานมหกรรมส่งเสริมศิลปกรรมและการประกวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพระพุทธศาสนา ปี 3 (3 rd MCU Contest) ถวายพระราชากุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร	ชาติ
	ครู	ครูดีไม่มีอบายมุข รุ่นที่ 7	ชาติ
		ได้รับสนับสนุนทุนผลิตรายการนวัตกรรมโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล ประจำปี 2560	ชาติ
	นักเรียน	เยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ตามรอยประโยชน์สุขแห่งมหาชน ระดับประเทศ	ชาติ
		ทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี	ชาติ
		ผ่านหลักสูตรค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติระดับประเทศ	ชาติ
		รางวัลชนะเลิศการประกวดมารยาทไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษา	จังหวัด
		รางวัลรองชนะเลิศการประกวดกล่าวคำอาราธนาในพระพุทธศาสนพิธี ระดับมัธยมศึกษา	จังหวัด
	ครู	เข้าร่วมและผ่านหลักสูตรค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ระดับประเทศ	ชาติ
		ครูดีไม่มีอบายมุข	จังหวัด
	นักเรียน	เยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ตามรอยประโยชน์สุขแห่งมหาชน ระดับประเทศ	ชาติ
		รางวัลชนะเลิศการประกวดกล่าวคำอาราธนาในพระพุทธศาสนาพิธี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	จังหวัด
		รองชนะเลิศอันดับ 3 การประกวดแข่งขันตอบปัญหาธรรม ชั้นมัธยมศึกษา	จังหวัด
		รองชนะเลิศอันดับ 3 การประกวดแข่งขันตอบปัญหาธรรม ชั้นมัธยมศึกษา	จังหวัด
ปีการศึกษา 2561	ครู	ครูดีไม่มีอบายมุข	จังหวัด
		ครูดีไม่มีอบายมุข	จังหวัด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
ประจำบ้าน ปีการศึกษา 2560	ครู	รางวัลเหรียญเงินกีฬากาบัดดีชิงแชมป์แห่งประเทศไทย ณ.จังหวัดเพชรบูรณ์	ชาติ
		รางวัลเหรียญเงินกีฬากาบัดดีชิงแชมป์แห่งประเทศไทย ณ.จังหวัดเพชรบูรณ์	ชาติ
		รางวัลครูมีความอดสาหะและมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู	จังหวัด
	นักเรียน	รางวัลเหรียญเงินกีฬากาบัดดีชิงแชมป์แห่งประเทศไทย ณ.จังหวัดเพชรบูรณ์	ชาติ
		รางวัลระดับเหรียญทองแดงการแข่งขันคีตะมวยไทย ระดับชั้นม.1-6	ภาค
	ผู้บริหาร	ผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น	ชาติ
ปีการศึกษา 2561	ครู	ผู้ฝึกสอนกีฬากาบัดดี	ชาติ
		ครูผู้สอนดีเด่น	จังหวัด
		ครูฝึกสอนนักเรียนได้รับเหรียญรางวัลงานมหกรรมวิชาการ มัธยมศึกษา ภาคใต้ ครั้งที่ 28 ประจำปีการศึกษา 2561	ชาติ
	นักเรียน	รองชนะเลิศอันดับ 2 กีฬาวัววังค้อน	ชาติ
		รางวัลเหรียญทองการแข่งขันศิลปะ-นาฏศิลป์ ระบำมาตรฐานระดับชั้น ม.4-6	ชาติ
		รางวัลเหรียญเงินงานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรม วิชาการและเทคโนโลยีของนักเรียน ระดับชาติ ปีการศึกษา 2561 ประเภทการประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองระดับ ม.4-6	ชาติ
		รางวัลเหรียญเงินงานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรม วิชาการและเทคโนโลยีของนักเรียน ระดับชาติ ปีการศึกษา 2561 การแข่งขันคีตะมวยไทยระดับชั้นม.1-6	ชาติ
		รางวัลเหรียญทองแดงงานมหกรรมความสามารถทาง ศิลปหัตถกรรม วิชาการและเทคโนโลยีของนักเรียน ระดับชาติ ปีการศึกษา 2561 การแข่งขันแอโรบิกระดับชั้นม.1-6	ชาติ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โรงเรียน	ประเภท	รางวัล	ระดับ
นาบอน ปีการศึกษา 2560	ผู้บริหาร	รองอำนวยการดีเด่น	ชาติ
		ผู้บริหารดีเด่น	เขตพื้นที่ การศึกษา
	ครู	ครูดีไม่มีอบายมุข	ชาติ
		ครูผู้จัดกิจกรรม โรงเรียน ออ.น้อยยอดเยี่ยม ระดับประเทศ	ชาติ
		ครูผู้ฝึกสอนนักเรียนได้รับเหรียญรางวัลจากการ แข่งขันทักษะทางวิชาการ	ชาติ
	นักเรียน	การประกวดขับขานประสานเสียง ม.4-ม.6	ชาติ
		การแข่งขันปริศนาสร้างสรรค์วรรณคดีไทย ม.1-ม.	ภาค
		การประกวดขับขานประสานเสียง ม.1-ม.3	ภาค
		การประกวดขับขานประสานเสียง ม.4-ม.6	ภาค
		การแข่งขันกิจกรรมสภานักเรียน ม.1-ม.6	ภาค
		รางวัลการแข่งขันทักษะทางวิชาการ งานวันมัธยมศึกษา จำนวน 13 รางวัล	เขตพื้นที่ การศึกษา
	ผู้บริหาร	นายสมาคมดีเด่น	ชาติ
		รองอำนวยการดีเด่น	เขตพื้นที่ การศึกษา
	ครู	ครูผู้ฝึกสอนนักเรียนได้รับเหรียญรางวัลจากการ แข่งขันทักษะทางวิชาการ	ชาติ
ปีการศึกษา 2561	นักเรียน	การแข่งขันอากาศยานบังคับด้วยวิทยุ ประเภทบิน บรรทุกสัมภาระ ม.4-ม.6	ชาติ
		การประกวดขับขานประสานเสียง ม.1-ม.3	ชาติ
		การประกวดขับขานประสานเสียง ม.4-ม.6	ชาติ
		การแข่งขันการจัดการค่ายพักแรม ม.1-ม.3	ชาติ
		การแข่งขันกิจกรรมสภานักเรียน ม.1-ม.6	ชาติ
		รางวัลการแข่งขันทักษะทางวิชาการ งานวันมัธยมศึกษา จำนวน 7 รางวัล	เขตพื้นที่ การศึกษา

จากตารางที่ 10 จากการดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ส่งผลให้ทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนปรากฏผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับชาติ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับจังหวัด

4.3.3 ขั้นที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ผลการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 เป็นการสรุปผลการสัมภาษณ์ในภาพรวม นำเสนอลักษณะการบรรยายคุณภาพ จำแนกแต่ละโรงเรียน ปรากฏในตารางที่ 11-15

ตารางที่ 11 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนประจำบารุง

ประเด็นคำถาม	ผลจากการสอบถามความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของโครงการ	โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก โดยให้เหตุผลสอดคล้องกันว่าทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น โรงเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น
รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากมีรูปแบบการดำเนินงานเป็นรูปธรรม มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและผลการเรียน ดีขึ้น แต่ยังคงต้องปรับปรุงในเรื่องของการนิเทศกำกับติดตามให้มากขึ้น
คู่มือและวิธีปฏิบัติ	ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของคู่มือและวิธีปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความเห็นว่าคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสม แต่มีความพึงพอใจต่อวิธีปฏิบัติพอสมควร โดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้สร้างความสนใจมากขึ้น
การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากทุกภาคส่วนได้มีโอกาสร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมสนับสนุนหาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
ภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงองค์กรภายนอก ทำให้ปรากฏผลความสำเร็จชัดเจน และอยากให้ขยายผลไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ทุกระดับชั้น

จากตารางที่ 11 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา

ศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงองค์กรภายนอก ทำให้ปรากฏผลความสำเร็จชัดเจน และอยากให้ขยายผลไปสู่วิทยาลัยต่าง ๆ ทุกระดับชั้น

ตารางที่ 12 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนพระพรหมพิทยาสรรณ์

ประเด็นคำถาม	ผลจากการสอบถามความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของโครงการ	ความพึงพอใจต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก โดยให้เหตุผลสอดคล้องกันว่าทำให้โรงเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น
รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	ความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากมีรูปแบบการดำเนินงานชัดเจน เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้เป็นอย่างดี แต่อยากให้ทำทุกระดับชั้น
คู่มือและวิธีปฏิบัติ	ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของคู่มือและวิธีปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความเห็นว่าคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสม ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้
การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองมากขึ้น
ภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น

จากตารางที่ 12 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก

เนื่องจากเกิดผล ความสำเร็จชัดเจน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น

ตารางที่ 13 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ

ประเด็นคำถาม	ผลจากการสอบถามความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของโครงการ	ความพึงพอใจต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา โดยรวม
รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	ความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากรูปแบบการดำเนินงานเหมาะสม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
คู่มือและวิธีปฏิบัติ	ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของคู่มือและวิธีปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความเห็นว่าคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสมมากที่สุดเนื่องจากมีความชัดเจน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ดี
การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการเปิดมุมมอง วิสัยทัศน์ และมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับสถานศึกษาอื่น เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน
ภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมากที่สุด เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน

จากตารางที่ 13 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมากที่สุด เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน

ตารางที่ 14 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนนาบอน

ประเด็นคำถาม	ผลจากการสอบถามความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของโครงการ	ความพึงพอใจต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยให้เหตุผลสอดคล้องกันว่าเป็นโครงการที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการสร้างความรับผิดชอบ ทำให้โรงเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น และช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	ความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากการดำเนินการที่ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ
คู่มือและวิธีปฏิบัติ	ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของคู่มือและวิธีปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความเห็นว่าคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสม ชัดเจน นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และมีความพึงพอใจต่อวิธีการปฏิบัติในระดับมาก โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีแนวทางในการดำเนินการ การติดตาม มีการประเมิน มีการสรุปและรายงานผลให้ทราบเป็นระยะ
การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บุคลากรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น
ภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมากที่สุด เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้จริง

จากตารางที่ 14 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมากที่สุด เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้จริง

ตารางที่ 15 แสดงผลการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โรงเรียนวชิรธรรมสถิต

ประเด็นคำถาม	ผลจากการสอบถามความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของโครงการ	ความพึงพอใจต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก โดยให้เหตุผลสอดคล้องกันว่าทำให้โรงเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้
รูปแบบการดำเนินงานโครงการ	ความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากมีรูปแบบการดำเนินงานชัดเจน เป็นลำดับขั้นตอน สามารถเห็นภาพความสำเร็จชัดเจน
คู่มือและวิธีปฏิบัติ	ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของคู่มือและวิธีปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความเห็นว่าคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสม ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีความพึงพอใจวิธีการปฏิบัติเป็นอย่างมาก
การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันหาแนวการปฏิบัติที่เป็นเลิศจนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
ภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากเกิดผลความสำเร็จชัดเจน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น

จากตารางที่ 15 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากเกิดผล ความสำเร็จชัดเจน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรดำเนินโครงการตลอดปีการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี
2. ควรขยายผลรูปแบบการดำเนินงานด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สู่โรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด เพื่อพัฒนานักเรียนไปพร้อมกัน
3. ควรปรับปรุงแบบการรายงานให้ชัดเจนและง่ายต่อการกรอกข้อมูล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผู้วิจัยขอเสนอผลการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัย เรื่อง การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12
2. เพื่อศึกษาผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 98 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้คือ 1) โรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ 2) โรงเรียนนาบอน 3) โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ 4) โรงเรียนวชิรธรรมสถิต และ 5) โรงเรียนประชาบำรุง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2560 คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ ต่ำกว่าระดับชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การกำหนดกรอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นกรอบกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคลากร

โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี จำนวน 20 โรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพการยกระดับคุณภาพการศึกษาจนประสบความสำเร็จมีผลการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ชั้นที่ 3 สืบเคราะห์จาก ชั้นที่ 1 และ 2 กำหนดเป็นกรอบกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ตอนที่ 2 สร้างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) นำร่างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลและให้ความเห็น ขั้นที่ 3 ปรับปรุงกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 3 ตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพ
การศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของ
เครื่องมือ ขั้นที่ 2 ตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษา ขั้นที่ 3 รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1.1 ผลการสร้างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 สรุปดังนี้

5.1.1.1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ขอบเขตของ
 เนื้อหาการสร้างกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย
 1) การสร้างกระบวนการรับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมจะต้องสร้างสำนึกความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้
 ส่วนเสีย 4 ประการ คือ 1) See it: รับรู้ปัญหา 2) Own it: รับผิดชอบเป็นเจ้าของปัญหา เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้

ส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหา 3) Solve it: หาแนวทางแก้ไขปัญหา และ 4) Do it: ลงมือทำ แก้ปัญหาอย่างจริงจัง

5.1.1.2 ผลการศึกษาวิธีการสร้างกระบวนการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ 2) การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 3) การดำเนินงานตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 4) การติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ

5.1.1.3 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ความพึงพอใจโดยรวมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลขั้นตอนและรายการต่าง ๆ ปรากฏผลการประเมินดังนี้ 1) ผลการประเมินประสิทธิภาพด้วยการประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 4 ขั้นตอน พบว่า โดยรวมมีประสิทธิภาพในระดับมากทุกขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ การดำเนินการตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ และการติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแต่ละขั้นตอน ดังนี้คือ (1) ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีประสิทธิภาพในระดับมาก ได้แก่ การสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคุณภาพการศึกษา การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน การจัดเวทีประชาคมผู้เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ (2) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีประสิทธิภาพในระดับมาก ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมและปฏิทินการปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการจากภาคส่วนต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการ และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข และความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามลำดับ (3) ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีประสิทธิภาพในระดับมาก ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ความก้าวหน้าของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับปฏิทินการดำเนินงาน และการให้คำแนะนำ ติดตาม ช่วยเหลือ ตามลำดับ

(4) ขั้นตอนที่ 2 การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีประสิทธิภาพในระดับมาก ได้แก่ ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ และคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ตามลำดับ

5.1.2 ผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ พบว่า

- 1) ผลการทดสอบระดับชาติการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้น จากปีการศึกษา 2560 ทุกโรงเรียน
- 2) ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้น จากปีการศึกษา 2560 ทุกโรงเรียน
- 3) อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง
- 4) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนลดลง
- 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ศึกษาต่อทุกคน
- 6) โรงเรียนที่ร่วมโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 สามารถพัฒนาสถานศึกษา มีรางวัล ผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับชาติ ทุกโรงเรียน

5.1.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่อโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงองค์กรภายนอก ทำให้ปรากฏผลความสำเร็จชัดเจน และอยากให้ขยายผลไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ทุกระดับชั้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

5.2.1 อภิปรายผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

จากข้อค้นพบ การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 เป็นกระบวนการสร้างความรับผิดชอบแนวคิดเชิงระบบ ทั้งนี้ เกิดจากแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากการสัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ที่ให้เหตุผลว่า การยกระดับคุณภาพการศึกษาจะต้องสร้างกระบวนการความรับผิดชอบร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา โดยทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น คือ ร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมปรับปรุงพัฒนา โดยการระบุสภาพปัญหา (See it) ร่วมเป็นเจ้าของปัญหา เจ้าภาพ (Own it) ต่อจากนั้นก็ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Solve it) เพื่อลงมือทำ แก้ปัญหานั้นร่วมกัน (Do it) ข้อค้นพบในแนวคิด หลักการการสร้างกระบวนการความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายให้ประชากร ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพยังสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษา 5 ประการ คือ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถ เต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) และ 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ข้อค้นพบในประสิทธิภาพ ความสำเร็จของกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานยังสอดคล้องกับ ฟลิปโป (อมรรณ แก้วผ่อง, 2552: 25 อ้างอิงจาก Flippo, 1986: 122) ความรับผิดชอบเป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ และข้อค้นพบยังเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ สุธีวรประดิษฐ์ (2553, 7) ที่แสดงทัศนะไว้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใต้สำนึกที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับ

ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม

5.1.2 อภิปรายผลจากการศึกษาผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า 1) ผลการทดสอบระดับชาติ O NET ปีการศึกษา 2560 กับ 2561 พบว่า มีผลต่างของค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกโรงเรียน 2) ผลการทดสอบระดับสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2560 กับ ปีการศึกษา 2561 ปรากฏว่า ปีการศึกษา 2561 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทุกโรงเรียน 3) อัตราการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง 4) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนลดลง 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ศึกษาต่อทุกคน 6) โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนปรากฏผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับชาติ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับจังหวัด จากการวิจัยเรื่อง การยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วยกระบวนการรับผิดชอบต่อของผู้มีเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สอดคล้องกับราตรี ศรีไพรวรรณ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาวิจัย สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการนำองค์กรรองลงมาคือด้านผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือด้านการนำองค์กร รองมาคือด้านการจัดการกระบวนการ ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และเสถียร ทอละมูล (2551) ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการรองรับการกระจายอำนาจ ผลการวิจัยได้รูปแบบการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคลากร และ 4) การบริหารทั่วไป ซึ่งสาระสำคัญของรูปแบบ

การพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) หลักการ คือ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนไป ภายใต้หลักการบริหารที่ยึดสถานศึกษาเป็นฐาน 2) วัตถุประสงค์ที่เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน 3) กลไกการดำเนินงาน ซึ่งหมายถึงการจัดหน่วยงานรับผิดชอบ โครงสร้างหลักสูตร การพัฒนา ขั้นตอนและระยะเวลาในการพัฒนา วิธีการพัฒนา และการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนา 4) การประเมินผล โดยใช้การมีส่วนร่วมในงานตามสภาพจริง และประเมินการมีวิธีการบริหารสถานศึกษาที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ 5) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ มีสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขด้านองค์กร และเงื่อนไขด้านผู้บริหาร และสอดคล้องกับ New Jersey State Dept.m of Education (1989) ได้ศึกษาเรื่อง "City schools of excellence: School improvement grant program. A ward recipients" รัฐ New Jersey ได้รับรายชื่อของเทศบาลสถานศึกษา ครูใหญ่ เขตที่อยู่ของศึกษานิเทศก์เบอร์โทรศัพท์เกรดที่ได้รับและจำนวนนักเรียนสำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลทั้ง 50 รางวัลของ City schools of excellence grant program สถานศึกษาเหล่านี้ได้เข้าร่วมใน Intensive program ซึ่งโปรแกรมนี้ในปีแรกแต่ละสถานศึกษาจะตั้งทีมงาน เป็นตัวแทนทำงานข้ามสายงานระหว่างชุมชนเพื่อที่จะค้นหาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาความ ต้องการและจัดโปรแกรมการพัฒนา ในปีที่ 2 และ 3 สถานศึกษาจะเริ่มนำแผนการพัฒนาไปใช้โดยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดย 1) ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง 2) การมุ่งเป้ากับกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญ 3) การชี้แนะการพัฒนาของนักเรียน 4) ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา 5) สร้างการคาดหวังของครูในเรื่องการพัฒนาของนักเรียน และ 6) สร้างบรรยากาศในการเรียนอย่างเป็นระเบียบ นอกจากนั้นข้อค้นพบประเด็นการยกระดับคุณภาพยังเป็นไปในแนวทางเดียวกับ สันติ นาดี (2555, 180 อ้างอิงจาก เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2543: 82-84) ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นเป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนเพื่อไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพราะในปัจจุบันการจัดการศึกษาผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงคุณภาพเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมองภาพการบริหารจัดการเป็นระบบเปิดที่ผูกพันเกี่ยวเนื่องกันทั้งภายในองค์กรและสถานการณ์จากนอกองค์กรที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการประเมินประสิทธิผลจึงควรประเมินในส่วนต่าง ๆ และตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ คือ 1) ส่วนของสิ่งป้อนเข้า ได้แก่ บุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายสนับสนุน งบประมาณ ทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการระดับนโยบายทั้งส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษารวมทั้งข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์กร 2) ส่วนของกระบวนการเปลี่ยนสภาพ ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การสื่อสาร การบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การพัฒนาเทคนิคการสอน และบรรยากาศทางการบริหาร 3) ส่วนของผลผลิตของการบริหารจัดการคือเป้าหมายการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของครู

อาจารย์ ความเจริญงอกงามของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสถานศึกษาและความพึงพอใจของผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษา

2. ผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ โรงเรียนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ทุกโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ดังนี้ 2.1) โรงเรียนวชิรธรรมสถิต “ลูกหลานตาหลวงสาย : ดี ได้ เป็น พอ” โดยผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามศักยภาพผู้เรียนอย่างสูงสุด 2.2) โรงเรียนฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ โรงเรียนนาบอน โรงเรียนประชาบำรุง และโรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ การดำเนินงานตามกิจกรรมตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติ (O NET) สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาสีวรรณ สิทธิการ(2557) เรื่องรูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ ได้สรุปว่า หลักการของรูปแบบ ในการบริหารโครงการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ พบว่า ต้องอาศัยหลักการที่สำคัญ คือ ใช้หลักการมีส่วนร่วม ใช้ทีมงานและ เครือข่ายการทำงาน ร่วมรับผิดชอบงานโครงการ ตลอดจนการสร้างให้ทุกคนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อทีมงาน และตัวผู้นำ นอกจากนี้ต้องมีการนำการบริหารงานเชิงระบบตามวงจรคุณภาพ เดมมิ่ง (PDCA) มาใช้ในการบริหารโครงการในทุกกิจกรรมย่อยของโครงการ เน้นการนิเทศติดตาม ควบคุมงาน อย่างใกล้ชิด จริงจังและต่อเนื่อง อัครพงศ์ เทพิน (2556) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วิสัยทัศน์ของผู้บริหารและการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด บุญยะโพธิ์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 ประการคือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และ6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อทราบ 1) องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและ ครูเป็นมืออาชีพ 3) การประกัน

คุณภาพ การตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือคือ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6) เน้นการเรียนการสอน 7) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับแซนนอนและไบล์มา (Shannon and Bylsma, 2007) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูง (high - performing school) ผลการศึกษาพบว่า 1) เป้าหมายร่วมที่ชัดเจน (a clear & share focus) 2) มีมาตรฐาน และ ความคาดหวังต่อนักเรียนทุกคนสูง (high standard & expectation for all students) 3) มีความเป็นผู้นำโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Effective school leadership) 4) มีความร่วมมือและการสื่อสารในระดับสูง (high levels of collaboration & communication) 5) มีหลักสูตร งานวิชาการ และ การประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานรัฐ (curriculum, instruction & assessment aligned with state standard) 6) มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ (frequent monitoring of learning & teaching) 7) มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นมืออาชีพ (focus professional development) 8) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (a supportive learning environment) และ 9) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับสูง (high levels of family & community involvement)

3. ผลศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในภาพรวมมาก เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงองค์กรภายนอก ทำให้ปรากฏผลความสำเร็จชัดเจน และอยากให้ขยายผลไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ทุกระดับชั้น สอดคล้องกับทรงพล เจริญคำ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ (1)การบริหารงานของโรงเรียน (2) ผู้อำนวยการโรงเรียน (3)โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน (4)นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และ (5)ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) สภาพความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามเกณฑ์ของสถาบันมาตรฐานและเทคโนโลยีแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Model: CFM) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ การบริหารงานของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ 4) การตรวจสอบรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 3 ปัจจัย

มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 2) ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพการ สอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู 7) พฤติกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา 2) ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การบริหารสถานศึกษา 2) การบริหารและการสนับสนุน 3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ชุด และเมื่อตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญผลการตรวจสอบมีความ เหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปใช้มีความถูกต้องเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ต่อการ นำไปพัฒนาสถานศึกษา ไบร์อินดิก (Buytendijk, 2006) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์กรสมรรถนะสูง (high performance organization) ผลการศึกษาพบว่า 1) มีการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและแสวงหาแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น (setting ambitious targets and achieving them) 2) การมีค่านิยมร่วมกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร(shared values) 3) การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์และทำให้ทั่วทั้งองค์กรดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน(strategic focus and alignment) 4) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่สิ่งที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้(translating strategy into operational terms)และ 5) เป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น(business agility) เป็นองค์กรที่สามารถเข้าใจ และเข้าถึงตลาดก่อนองค์กรอื่น สามารถรักษาพนักงานที่มีความสามารถสูง และสามารถรับมือกับแรงกดดันต่าง ๆ ได้จากภายในและภายนอกองค์กรได้ดี และสอดคล้องกับออฟแสดต (Ofsted) ได้เสนอรูปแบบสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศเพื่อให้สถานศึกษาที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพนำไปเป็นแบบอย่าง โดยรูปแบบการแสดงความ เป็นเลิศนี้ได้รับการปรับปรุงและ ถูกนำมาใช้โดยกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานจริง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบด้วยกันคือภาวะผู้นำวิสัยทัศน์นโยบายและกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารทรัพยากร การปรับปรุงกระบวนการ ความคิดเห็นของสถานศึกษา ความคิดเห็นของพนักงาน ความคิดเห็นของชุมชน และผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่สำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประสงค์จะนำกระบวนการสร้างความรับผิดชอบการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ไปประยุกต์ใช้กับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ควรศึกษากระบวนการสร้างความรับผิดชอบทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและวิธีการสร้างความรับผิดชอบ รวมทั้งงาน กิจกรรมก่อนนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จึงควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานมีความยืดหยุ่น ทั้งนี้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานไม่ใช่กระบวนการที่ทางราชการบังคับใช้ โรงเรียนมีการประเมินการใช้กระบวนการสร้างความรับผิดชอบเพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนต่อไป

5.3.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การนำกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ต้องเน้นความยืดหยุ่นตามบริบทของชุมชนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันเพราะจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมควบคู่ไปด้วย

5.3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและองค์กรทางสังคม เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถศึกษากระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเหมาะสมกับกับบริบทชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเต็มศักยภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบสภาพของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันว่ากระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางคุณภาพการศึกษาว่ามีความเหมือนหรือความต่างหรือไม่อย่างไร เพราะอะไรเพื่อจะได้รู้สาเหตุปัญหาและวิธีการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ตรงตามสภาพจริงมากขึ้น

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารเพื่อเปรียบเทียบผลการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างโอกาส ความเสมอภาค เท่าเทียมด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด :
แนวทางสู่การปฏิบัติ เอกสารชุดปฏิรูปการเรียนรู้ลำดับที่ 2 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้.
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ขัตติยา ดวงสำราญ. (2552). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ พวงยอด. (2553). การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
พุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. สาร นิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิราภรณ์ นาคเรือง. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อ
 ตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตลิ่งชัน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวก
 หกใบและแบบซินดิเคท . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการเรียนรู้). พระนครศรีอยุธยา :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนกนารถ ชื่นเชย. (2550). รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.
 วิทยานิพนธ์ศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ. (อัสสัมชัญ).
- ณรงค์ วาริชล. (2551). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคูเมืองน้อย.
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงพล เจริญคำ. (2552). รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรัชญา
 ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธวัชณ์ คำกลานนท์. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาล
เมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 รัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2552). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัยนา จันทมิตร. (2552). ผลของการสอนแบบกิจกรรมโครงงานในวิชาภาษาไทยที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนมะขามสรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

- (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิลมนี พัทธ์. (2551). **รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาสีวรรณ สิทธิการ. (2557). **รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .
- ประชุม สุวดี. (2551). **การตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. (2551). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปรีดา เจษฎารามกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
- พรจันทร์ พรศักดิ์กุล. (2550). **รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัสสัม).
- เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกุล และวรัญ ชาติธรรม. (2550). **จิตวิทยามนุษย์เชิงธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : วังอักษร
- ราตรี ศรีไพรวรรณ. (2555) **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2552). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : คำสมัย.
- สันติ นาดี. (2555). **การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดภาคใต้ตอนบน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551) **การศึกษาวิจัยในหน่วยงานท่องเที่ยวของรัฐ**. จุลสารการท่องเที่ยว.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด**. ตราด : สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2543). **จากรามเกียรติ์สู่การประเมิน**. กรุงเทพฯ : ปาฐกถาเครื่องเขียน.

สมคิด บุญยะโพธิ์ (2555) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
 มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โสภณพร อัคราธิระ. (2555). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความรับผิดชอบ
 ต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อมรรณ แก้วผ่อง. (2552). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มที่มี
 ต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน. ปรินิพนธ์ กศม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร.

อรรณ พานิชปฐมพงศ์. (2552) . ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้าน
 ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อัครพงศ์ เทพิน.(2556) รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มุ่ง
สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อัมพร พงษ์กัสนานนท์. (2550). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัสมา).

Eisner, E (1976). “Education Connoisseurship and Criticism : Their Form and Functions
 in Educational Evaluation,” **Journal of Aesthetic Education**.

Flippo , Edwin B. (1986). **Management a Behavioral Approach**. Boston, Mass : Allyn
 and Bacon.

Keeves, Peter J. (1988). “Model and Model Building,” **Educational Research
 Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford :
 Pergamon Press.

Office for Standards in Education. (2003). Leadership and Management: What Inspection Tells
 us. Document No. HMI 1646. London: OFSTED

Shannon, G.S. and P. Bylsma. **The Nine Characteristics of High-Performing Schools: A
 Research-based Resource for Schools and Districts to Assist with Improving Student
 Learning**. Olympia, WA :OSPI, 2007.

จำนวนนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ที่	ชื่อโรงเรียน	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด
1	เบญจมาชุตี	1,253	1,555	2,808
2	กัลยาณิศรธรรมราช	1,022	2,154	3,176
3	ปากพูน	124	129	253
4	เมืองนครศรีธรรมราช	582	737	1,319
5	โยธินบำรุง	1,082	997	2,079
6	ตรีนมิตรวิทยา	64	53	117
7	ท่านครุฑาณวโรภาสอุทิศ	292	335	627
8	วิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช	303	418	721
9	สวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช	385	552	937
10	ขุนทะเลวิทยาคม	234	97	331
11	เฉลิมราชประชาอุทิศ	150	157	307
12	เตรียมอุดมศึกษาภาคใต้	368	963	1,331
13	พระพรหมพิทยานุสรณ์	112	162	274
14	ทางพูนวิทยาการ	208	198	406
15	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ นครศรีธรรมราช	440	595	1,035
16	ฉวางรัชดาภิเษก	665	916	1,581
17	ละอวยพิทยานุสรณ์	90	106	196
18	พิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ	203	275	478
19	นางเอื้อยวิทยา	28	35	63
20	ทุ่งสง	1,028	1,696	2,724
21	สตรีทุ่งสง	730	1,422	2,152
22	ทุ่งสงวิทยา	428	524	952
23	ทุ่งสงสหประชาสรรค์	102	83	185
24	ก้างปลาวิทยาคม	297	341	638
25	นาบอน	368	489	857
26	ทุ่งใหญ่วิทยาคม	458	711	1,169
27	กรุงหยันวิทยาการ	192	193	385

ที่	ชื่อโรงเรียน	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด
28	ทุ่งใหญ่เฉลิมราชอนุสรณ์ รัชมิ่งคลาภิเษก	244	373	617
29	เสม็ดจวนวิทยาคม	182	198	380
30	ทุ่งสังพิทยาคม	55	45	100
31	บางขันวิทยา	486	660	1,146
32	วังหินวิทยาคม	74	90	164
33	ประสาธน์ราษฎร์บำรุง	64	56	120
34	ช้างกลางประชานุกูล	161	265	426
35	เชียรใหญ่	476	623	1,099
36	วิเชียรประชาสรรค์	46	52	98
37	เชียรใหญ่สามัคคีวิทยา	53	72	125
38	ธัญญาดีศึกษา	28	24	52
39	ชะอวด	562	737	1,299
40	ชะอวดวิทยาการ	572	740	1,312
41	เกาะขันธประชาภิบาล	46	37	83
42	ขนหาดประชาสรรค์	62	81	143
43	ชะอวดเคร่งธรรมวิทยา	97	118	215
44	ปากพนัง	877	1,324	2,201
45	โคกนคณาภรณ์	53	46	99
46	อินทร์ธานีวิทยาคม	52	31	83
47	สตรีปากพนัง	443	551	994
48	ร่อนพิบูลย์เกียรติวสุนธราภิวัฒก์	537	678	1,215
49	คีรีราษฎร์พัฒนา	109	128	237
50	ควนเกยสุทธิวิทยา	106	87	193
51	เสาชิงวิทยา	139	153	292
52	ตระพังพิทยาคม	95	79	174
53	หัวไทรบำรุงราษฎร์	619	812	1,431
54	แหลมราษฎร์บำรุง	110	117	227
55	นพคุณประชาสรรค์	68	76	144
56	ทรายขาววิทยา	128	147	275
57	เขาพังไกร	83	73	156
58	มัธยมศึกษาจุฬาภรณ์	175	223	398

ที่	ชื่อโรงเรียน	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด
59	พรหมคีรีพิทยาคม	511	738	1,249
60	บ้านเกาะวิทยา	57	52	109
61	ท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา	836	1,232	2,068
62	โมคลานประชาสรรค์	101	123	224
63	สระแก้วรัตนวิทย์	217	153	370
64	สิชลคุณธารวิทยา	559	867	1,426
65	ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	154	144	298
66	สิชลประชาสรรค์	418	464	882
67	เทพราชพิทยาสรรค์	56	38	94
68	ขนอมพิทยา	324	366	690
69	ท้องเนียนคณาภิบาล	41	57	98
70	คงคาประชารักษ์	184	148	332
71	นบพิตรวิทยา	227	276	503
72	พัทลุง	1,417	1,867	3,284
73	พัทลุงพิทยาคม	536	647	1,183
74	พรหมพินิตชัยบุรี	72	33	105
75	ประภัสสรรังสิต	244	260	504
76	วชิรธรรมสถิต	108	58	166
77	สตรีพัทลุง	842	1,943	2,785
78	กงหราพิชากร	198	270	468
79	ชะรัดชนูปถัมภ์	71	71	142
80	ห่านโพธิ์พิทยาคม	93	96	189
81	ประชาบำรุง	100	156	256
82	ตะโหมด	681	1,021	1,702
83	ควนขนุน	404	499	903
84	พนางตุง	85	127	212
85	ดอนศาลานำวิทยา	62	61	123
86	ปัญญาวุธ	93	77	170
87	ควนพระสาครินทร์	79	93	172
88	ปากพะยูนพิทยาคาร	262	327	589
89	หารเทารังสีประชาสรรค์	426	635	1,061

ที่	ชื่อโรงเรียน	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด
90	ศรีบรรพตพิทยาคม	120	103	223
91	ตะพานพิทยา	42	21	63
92	ป่าบอนพิทยาคม	122	131	253
93	บางแก้วพิทยาคม	283	334	617
94	ป่าพะยอมพิทยาคม	368	487	855
95	นิคมควนขนุนวิทยา	133	142	275
96	เขาชัยสน	369	425	794
97	นาขยาดวิทยาการ	49	30	79
98	อุดมวิทยายน	118	106	224
รวม		29,072	39,267	68,339

ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ				
	ปีการศึกษา	2560	2559	2558	2557	2556
	เฉลี่ยระดับประเทศ	34.33	35.62	35.80	32.73	34.50
	เฉลี่ยระดับ สพฐ.	34.48	35.71	35.82	32.71	34.47
	เฉลี่ยระดับ สพม.12	36.81	37.84	37.86	34.09	35.76
1	เบญจมาชชุทิศ	60.13	61.98	61.81	52.23	53.51
2	กัลยาณิศรีธรรมราช	47.05	46.19	46.36	42.12	43.85
3	ปากพูน	31.61	29.48	31.97	28.87	31.28
4	เมืองนครศรีธรรมราช	33.46	34.81	33.93	32.11	32.62
5	โยธินบำรุง	34.46	35.80	35.74	32.07	34.07
6	ตรีนมิตรวิทยา	33.90	37.29	35.30	31.84	31.08
7	ท่านครุฑาณวโรภาสอุทิศ	32.18	34.08	35.31	31.99	33.45
8	จุฬารณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช	70.46	71.31	65.77	62.81	51.99
9	สวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช	32.02	34.80	33.99	31.11	33.15
10	ขุนทะเลวิทยาคม	28.77	28.62	29.91	29.66	28.86
11	เฉลิมราชประชาอุทิศ	31.01	32.60	32.10	30.07	32.22
12	เตรียมอุดมศึกษาภาคใต้					
13	พระพรหมพิทยานุสรณ์	31.21	35.05	32.08	30.34	33.59
14	ทางพูนวิทยาการ	31.85	31.53	32.48	28.89	30.64
15	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ นครศรีธรรมราช	35.22	35.59	35.79	33.41	33.56
16	ฉวางรัชดาภิเษก	34.52	36.79	38.03	31.91	35.06
17	ละอวยพิทยานุสรณ์	29.81	32.80	33.33	30.96	32.74
18	พิปูนสังฆรักษ์ประชาอุทิศ	32.78	36.34	36.05	32.25	33.97
19	นางเอื้อยวิทยา	31.78	30.26	30.54	28.73	34.81
20	ทุ่งสง	39.53	40.34	39.64	35.76	37.50
21	สตรีทุ่งสง	45.49	46.54	45.64	41.43	42.55
22	ทุ่งสงวิทยา	30.76	32.12	32.27	29.84	31.69
23	ทุ่งสงสหประชาสรรค์	27.86	31.65	32.72	31.72	30.51
24	ก้างปลาวิทยาคม	31.30	31.36	33.38	30.83	31.27
25	นาบอน	31.09	32.76	34.56	29.76	32.65

ที่	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ				
	ปีการศึกษา	2560	2559	2558	2557	2556
	เฉลี่ยระดับประเทศ	34.33	35.62	35.80	32.73	34.50
	เฉลี่ยระดับ สพฐ	34.48	35.71	35.82	32.71	34.47
	เฉลี่ยระดับ สพม.12	36.81	37.84	37.86	34.09	35.76
26	ทุ่งใหญ่วิทยาคม	34.08	35.95	36.32	32.98	33.70
27	กรงหย่นวิทยาคาร	28.76	30.52	30.90	28.42	30.71
28	ทุ่งใหญ่เฉลิมราชอนุสรณ์ รัชมังคลาภิเษก	31.80	35.33	34.13	32.25	33.30
29	เสม็ดจวนวิทยาคม	30.97	31.51	32.47	30.73	32.04
30	ทุ่งสังพิทยาคม	33.46	29.59	30.75	30.83	31.55
31	บางขันวิทยา	32.22	33.08	33.02	30.33	32.91
32	วังหินวิทยาคม	30.42	37.81	32.07	30.18	35.13
33	ประสาธน์ราษฎร์บำรุง	32.64	30.68	32.83	29.73	33.27
34	ช้างกลางประชานุกูล	28.79	31.56	32.47	30.42	32.34
35	เชียรใหญ่	32.57	33.15	34.32	30.28	33.26
36	วิเชียรประชาสรรค์	31.37	35.45	32.22	28.36	30.60
37	เชียรใหญ่สามัคคีวิทยา	31.84	34.44	34.00	33.66	31.87
38	ธัญญาประดิษฐ์ศึกษา	32.92	33.41	30.58	29.97	32.96
39	ชะอวด	33.52	34.53	34.74	31.64	32.91
40	ชะอวดวิทยาคาร	33.56	33.22	34.07	30.16	31.77
41	เกาะจันทร์ประชาภิบาล	30.82	31.42	29.24	27.61	29.49
42	ขอนหาดประชาสรรค์	30.18	30.40	31.37	30.07	31.67
43	ชะอวดเคร่งธรรมวิทยา	32.47	30.95	34.40	31.29	33.14
44	ปากพนัง	34.96	37.00	36.32	32.94	36.03
45	โคกนาคณาภรณ์	29.50	31.08	34.66	27.38	30.54
46	อินทร์ธานีวิทยาคม	28.68	31.80	36.93	31.80	35.33
47	สตรีปากพนัง	29.91	32.53	31.76	30.26	31.91
48	ร่อนพิบูลย์เกียรติวสุนธราภิวัฒก์	32.66	33.15	33.32	30.66	34.33
49	คีรีราษฎร์พัฒนา	32.64	32.85	34.28	30.49	30.55
50	ควนเกยสุทธีวิทยา	30.26	31.73	30.74	30.29	31.20
51	เสาชิงวิทยา	31.88	30.95	31.76	29.87	32.40

ที่	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ				
	ปีการศึกษา	2560	2559	2558	2557	2556
	เฉลี่ยระดับประเทศ	34.33	35.62	35.80	32.73	34.50
	เฉลี่ยระดับ สพฐ	34.48	35.71	35.82	32.71	34.47
	เฉลี่ยระดับ สพม.12	36.81	37.84	37.86	34.09	35.76
52	ตระพังพิทยาคม	32.77	33.38	33.44	29.12	32.83
53	หัวไทรบำรุงราษฎร์	33.61	34.25	34.29	31.98	34.12
54	แหลมราษฎร์บำรุง	31.45	32.38	36.06	30.35	33.72
55	นพคุณประชาสรรค์	30.97	32.14	32.70	27.71	30.71
56	ทรายขาววิทยา	33.19	31.64	34.11	31.77	33.72
57	เขาพังไกร	34.24	33.80	34.22	31.55	34.37
58	มัธยมศึกษาจุฬาภรณ์	30.65	32.07	34.43	30.57	32.25
59	พรหมคีรีพิทยาคม	32.93	34.93	35.36	31.78	34.40
60	บ้านเกาะวิทยา	30.38	31.08	32.48	30.78	30.88
61	ท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา	34.32	36.36	37.12	32.53	34.86
62	โมคลานประชาสรรค์	29.95	30.74	30.30	28.70	30.00
63	สระแก้วรัตนวิทย์	30.56	30.96	33.46	28.54	28.86
64	สิชลคุณาธารวิทยา	34.78	34.65	36.36	32.23	35.51
65	ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	29.82	32.54	32.14	29.20	32.09
61	ท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา	34.32	36.36	37.12	32.53	34.86
62	โมคลานประชาสรรค์	29.95	30.74	30.30	28.70	30.00
63	สระแก้วรัตนวิทย์	30.56	30.96	33.46	28.54	28.86
64	สิชลคุณาธารวิทยา	34.78	34.65	36.36	32.23	35.51
65	ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	29.82	32.54	32.14	29.20	32.09
66	สิชลประชาสรรค์	31.49	30.81	32.03	30.08	32.85
67	เทพราชพิทยาสรรค์	30.60	31.36	28.04	27.11	29.43
68	ขนอมพิทยา	31.98	32.03	33.61	30.97	35.18
69	ท้องเนียนคณาภิบาล	32.56	29.13	32.01	30.95	34.16
70	คงคาประชารักษ์	30.89	32.06	33.20	30.50	31.00
71	นบพิตรวิทยา	31.48	33.08	32.94	31.26	32.99
72	พัทลุง	46.55	47.76	46.13	41.95	45.70
73	พัทลุงพิทยาคม	32.03	32.57	33.26	30.19	30.63

ที่	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระ				
	ปีการศึกษา	2560	2559	2558	2557	2556
	เฉลี่ยระดับประเทศ	34.33	35.62	35.80	32.73	34.50
	เฉลี่ยระดับ สพฐ	34.48	35.71	35.82	32.71	34.47
	เฉลี่ยระดับ สพม.12	36.81	37.84	37.86	34.09	35.76
74	พรหมพิณิตชัยบุรี	32.84	31.24	32.51	30.16	31.87
75	ประภัสสรรังสิต	32.18	32.15	32.75	30.07	31.65
76	วชิรธรรมสถิต	30.71	33.04	36.26	29.02	30.99
77	สตรีพัทลุง	43.65	43.90	43.27	37.88	40.73
78	กงหราพิชากร	33.63	32.51	33.34	30.14	31.59
79	ชะรัดชนูปถัมภ์	32.03	32.27	36.29	28.28	35.71
80	ห่านโพธิ์พิทยาคม	31.92	30.35	34.14	30.71	32.20
81	ประชาบำรุง	31.70	32.17	34.41	33.72	29.96
82	ตะโหมด	34.17	35.10	35.20	31.82	32.39
83	ควนขนุน	33.44	33.73	34.32	31.11	32.61
84	พนางตุง	33.65	29.88	34.69	30.79	31.17
85	ดอนศาลานำวิทยา	32.51	36.04	33.74	30.21	33.47
86	ปัญญาวุธ	30.17	31.96	34.29	31.26	34.17
87	ควนพระสาครินทร์	33.31	33.55	35.23	31.40	33.88
88	ปากพะยูนพิทยาคาร	35.10	34.81	34.23	31.18	33.61
89	หารเทวรังสีประชาสรรค์	33.09	33.75	35.02	30.30	32.84
90	ศรีบรรพตพิทยาคม	32.23	33.04	30.94	29.92	32.54
91	ตะแพนพิทยา	34.89	34.47	32.24	30.52	36.02
92	ป่าบอนพิทยาคม	31.17	32.08	33.35	28.97	31.08
93	บางแก้วพิทยาคม	32.76	34.23	36.01	31.00	32.57
94	ป่าพะยอมพิทยาคม	32.15	34.69	35.19	31.67	32.94
95	นิคมควนขนุนวิทยา	31.96	33.57	34.32	31.53	34.43
96	เขาชัยสน	34.25	34.47	33.32	31.26	32.97
97	นาขยาดวิทยาคาร	29.68	33.80	31.94	31.58	28.03
98	อุดมวิทยายน	35.78	32.78	33.74	30.45	32.39

ข้อมูลนักเรียนออกกลางคัน, จำหน่าย/ตาย, นักเรียนไม่ผ่านการประเมินทั้งหมด และเรียนต่อ

ที่	ชื่อโรงเรียน	ออก กลางคัน	จำหน่าย/ ตาย	นักเรียน ไม่ผ่านการประเมิน ทั้งหมด	เรียนต่อ	
					(ม.3)	(ม.6)
		ข้อมูลสิ้นปีการศึกษา 2560				
1	เบญจมาชูปิต	0	0	2	509	474
2	กัลยาณิศรธรรมราช	0	0	1	572	494
3	ปากพูน	0	0	0	49	22
4	เมืองนครศรีธรรมราช	0	0	30	248	146
5	โยธินบำรุง	0	0	0	347	169
6	ตรีนิมิตรวิทยา	0	0	0	33	4
7	ท่านครูณาวโรภาสอุทิศ	0	0	1	109	61
8	จุฬารณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช	0	0	0	96	142
9	สวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีฯ	0	0	2	166	92
10	ขุนทะเลวิทยาคม	0	16	11	46	26
11	เฉลิมราชประชาอุทิศ	8	0	4	79	23
12	เตรียมอุดมศึกษาภาคใต้	0	0	0		439
13	พระพรหมพิทยานุสรณ์	0	0	0	35	23
14	ทางพูนวิทยาการ	0	0	0	38	18
15	เฉลิมพระเกียรติฯ	0	0	0	193	111
16	ฉวางรัชดาภิเษก	0	0	0	266	151
17	ละอวยพิทยานุสรณ์	0	0	0	20	21
18	พิปูนสังฆรักษ์ประชาอุทิศ	0	0	0	87	66
19	นางเอื้อยวิทยา	0	0	0	8	7
20	ทุ่งสง	0	0	0	592	383
21	สตรีทุ่งสง	0	0	0	376	0
22	ทุ่งสงวิทยา	0	0	0	148	73
23	ทุ่งสงสหประชาสรรค์	0	0	0	25	20
24	ก้างปลาวิทยาคม	17	1	0	147	39
25	นาบอน	1	1	3	121	87

ที่	ชื่อโรงเรียน	ออก กลางคัน	จำหน่าย/ ตาย	นักเรียน ไม่ผ่านการประเมิน ทั้งหมด	เรียนต่อ	
					(ม.3)	(ม.6)
		ข้อมูลสิ้นปีการศึกษา 2560				
26	ทุ่งใหญ่วิทยาคม	0	0	0	133	111
27	กรงหย่นวิทยาคาร	0	0	0	44	31
28	ทุ่งใหญ่เฉลิมราชนุสรณ์ ฯ	0	0	0	89	96
29	เสม็ดจวนวิทยาคม	0	0	0	33	31
30	ทุ่งสังพิทยาคม	0	0	0	13	15
31	บางขันวิทยา	0	0	0	173	115
32	วังหินวิทยาคม	12	0	0	23	9
33	ประสาธน์ราษฎร์บำรุง	0	0	0	26	22
34	ช้างกลางประชานุกูล	0	0	14	80	44
35	เชียรใหญ่	0	0	0	209	125
36	วิเชียรประชาสรรค์	0	0	2	20	10
37	เชียรใหญ่สามัคคีวิทยา	7	0	0	21	12
38	ธัญญาวดีศึกษา	0	1	0	20	0
39	ชะอวด	0	0	0	210	177
40	ชะอวดวิทยาคาร	0	0	1	242	136
41	เกาะจันทร์ประชาภิบาล	0	0	1	27	0
42	ขอนหาดประชาสรรค์	0	0	0	17	14
43	ชะอวดเคร่งธรรมวิทยา	0	0	0	47	33
44	ปากพนัง	0	7	0	462	250
45	โคกนคณาภรณ์	0	0	0	15	2
46	อินทร์ธานีวิทยาคม	0	0	0	20	5
47	สตรีปากพนัง	23	5	7	174	122
48	ร่อนพิบูลย์เกียรติวสุนธราภิวัฒก์	0	1	8	207	133
49	คีรีราษฎร์พัฒนา	1	0	0	41	21
50	ควนเกยสุทธีวิทยา	0	0	0	37	27
51	เสารังวิทยา	0	3	0	46	18
52	ตระพังพิทยาคม	0	0	0	15	0

ที่	ชื่อโรงเรียน	ออก กลางคัน	จำหน่าย/ ตาย	นักเรียน ไม่ผ่านการประเมิน ทั้งหมด	เรียนต่อ	
					(ม.3)	(ม.6)
					ข้อมูลสิ้นปีการศึกษา 2560	
53	หัวไทรบำรุงราษฎร์	0	5	0	246	97
54	แหลมราษฎร์บำรุง	0	0	0	55	29
55	นพคุณประชาสรรค์	11	0	1	29	16
56	ทรายขาววิทยา	6	0	0	77	35
57	เขาพังไกร	0	1	0	25	17
58	มัธยมศึกษาจุฬาภรณ์	0	0	5	77	42
59	พรหมคีรีพิทยาคม	0	0	4	192	129
60	บ้านเกาะวิทยา	3	3	3	31	9
61	ท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา	0	0	0	380	228
62	โมคลานประชาสรรค์	0	0	0	48	31
63	สระแก้วรัตนวิทย์	0	0	0	57	22
64	สิชลคุณาธารวิทยา	0	0	0	294	167
65	ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	0	0	0	59	35
66	สิชลประชาสรรค์	2	0	0	173	88
67	เทพราชพิทยาสรรค์	0	0	0	15	1
68	ขนอมพิทยา	0	0	0	106	82
69	ท้องเนียนคณาภิบาล	0	0	0	18	15
70	คงคาประชารักษ์	3	0	0	84	32
71	นบพิตำวิทยา	0	0	0	47	33
72	พัทลุง	0	0	0	572	520
73	พัทลุงพิทยาคม	0	0	0	196	134
74	พรหมพินิตชัยบุรี	0	0	0	0	4
75	ประภัสสรรังสิต	0	0	0	110	97
76	วชิรธรรมสถิต	0	0	0	36	18
77	สตรีพัทลุง	0	0	0	483	478
78	กงหราพิชากร	0	4	0	59	37
79	ชะรัดชนูปถัมภ์	0	0	0	23	11

ที่	ชื่อโรงเรียน	ออก กลางคัน	จำหน่าย/ ตาย	นักเรียน ไม่ผ่านการประเมิน ทั้งหมด	เรียนต่อ	
					(ม.3)	(ม.6)
		ข้อมูลสิ้นปีการศึกษา 2560				
80	ห่านโพธิ์พิทยาคม	1	1	1		20
81	ประชาบำรุง	0	0	0	43	11
82	ตะโหมด	0	0	0	293	210
83	ควนขนุน	0	0	0	190	134
84	พนางตุง	0	0	10	38	18
85	ดอนศาลานำวิทยา	1	0	4	20	6
86	ปัญญาธู	0	0	16	35	17
87	ควนพระสาครินทร์	0	6	2	38	15
88	ปากพะยูนพิทยาคาร	0	0	0	82	69
89	หารเทารังสีประชาสรรค์	6	2	5	167	106
90	ศรีบรรพตพิทยาคม	0	0	0	42	27
91	ตะแพนพิทยา	0	0	0	16	3
92	ป่าบอนพิทยาคม	6	0	0	13	10
93	บางแก้วพิทยาคม	0	25	0	86	54
94	ป่าพะยอมพิทยาคม	0	0	0	88	106
95	นิคมควนขนุนวิทยา	0	0	0	47	23
96	เขาชัยสน	0	0	0	146	83
97	นาขยาดวิทยาคาร	0	0	0	14	7
98	อุดมวิทยายน	0	0	0	29	25
รวม		108	82	138	11,633	8,001

ภาคผนวก

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง
ต่อการดำเนินงานด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 บทบาทหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานกระบวนการสร้าง

ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 บทบาทหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ผู้บริหาร

☐ ครู

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ ผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ในช่องที่ตรงกับผลการดำเนินงานของโรงเรียนเพียงระดับเดียว

ที่	ประเด็น	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การสร้างความสัมพันธ์และศึกษาบทบาทความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน						
1	การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณภาพการศึกษา					
2	การจัดเวทีประชาคมผู้เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการ					
3	การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน					
4	การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนยกระดับการศึกษา					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การวางแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน						
5	การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน					
6	การประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการ					
7	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขและความต้องการจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา					
8	การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม และปฏิทินการปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษา					
9	การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการจากภาคส่วนต่าง ๆ					
10	บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)					
การดำเนินการตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน						
11	การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม					
12	การให้คำแนะนำ ติดตาม ช่วยเหลือ					
13	ความก้าวหน้าของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับปฏิทินการดำเนินงาน					
การติดตาม ประเมินผลกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน						
14	ความพึงพอใจโดยภาพรวมของการดำเนินงาน					
15	คุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ด้านคุณภาพการศึกษา)

3.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์ฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

.....

3.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับสถานศึกษา

.....

.....

.....

3.3 จำนวนนักเรียนศึกษาต่อเพิ่มขึ้น

.....

.....

.....

3.4 จำนวนนักเรียนออกกลางคันลดลง

.....

.....

.....

3.5 จำนวนนักเรียนซ้ำชั้นลดลง

.....

.....

.....

3.6 จำนวนผลงานเชิงประจักษ์ของโรงเรียน นักเรียน และครู เพิ่มขึ้น

.....

.....

.....

แบบแผนงาน/โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา

โรงเรียน.....

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

1) ชื่อโครงการ.....

2) ชื่อสถานศึกษา.....

สังกัด

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email:

3) ชื่อหัวหน้าสถานศึกษา.....

สังกัด

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email:

4) รายละเอียดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่สำคัญ	เป้าหมายเชิงปริมาณ	เป้าหมายเชิงคุณภาพ	ตัวชี้วัด	งบประมาณที่ต้องใช้
ข้อที่ 1	กิจกรรมที่ 1				
ข้อที่ 2	กิจกรรมที่ 2				
ข้อที่ 3	กิจกรรมที่ 3				
ข้อที่ 4	กิจกรรมที่ 4				
รวมงบประมาณทั้งสิ้น					
ตัวอักษร.....					

5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าสถานศึกษาที่เข้าร่วม

รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ

แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา

โรงเรียน.....

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

1) ชื่อโครงการ.....

2) ชื่อสถานศึกษา.....

สังกัด

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email:

3) ชื่อหัวหน้าสถานศึกษา.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....Email:

ส่วนประกอบของเนื้อหา

4) วัตถุประสงค์ของโครงการ

.....

.....

.....

5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

.....

6) แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ลำดับที่	กิจกรรม	เดือนที่	ผลที่จะได้รับตามกิจกรรม

7) ความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ ณ วันที่รายงานเมื่อเปรียบเทียบกับแผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ลำดับที่	กิจกรรมตามแผน การดำเนินงาน ตลอดโครงการ(ตามข้อ 6)	เดือนที่	ผล/ ความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ		
			ดำเนินการแล้ว	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ	ยังไม่ ดำเนินการ

8) สรุปรายละเอียดความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรมตามข้อ 7 (แสดงผลความก้าวหน้าพร้อมข้อมูล
ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายโดยเสนอข้อมูลในลักษณะ รูปภาพ กราฟ ตาราง ฯลฯ) ประกอบด้วย (ถ้ามี)

.....

.....

.....

9) งานที่ได้ดำเนินการไปแล้วคิดเป็นร้อยละของโครงการทั้งหมด

10) งานสำเร็จและได้ผลตามที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือไม่

☐ เป็นไปตามแผนงาน

☐ ไม่เป็นไปตามแผน เพราะ (กรุณาระบุเหตุผล)

.....

.....

11) ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

12) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ กรณีมีปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

13) กำหนดเวลาที่จะส่งรายงานเพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการฉบับสมบูรณ์ ได้

ประมาณเดือน.....พ.ศ.....

14) ความต้องการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปตามแผน

.....
.....
.....

15) ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มได้ตามความเหมาะสม

แบบรายงานผลการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียนและสถานศึกษา

1.ด้านคุณภาพผู้เรียน

ผลทดสอบระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระ	ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			หมายเหตุ
		ระดับชาติ	โรงเรียน	ผลต่าง +-	
ภาษาไทย	ป.ศ. 2561	48.29			
	ป.ศ. 2560				
	ผลต่าง +-				
คณิตศาสตร์	ป.ศ. 2561	26.30			
	ป.ศ. 2560				
	ผลต่าง +-				
วิทยาศาสตร์	ป.ศ. 2561	32.28			
	ป.ศ. 2560				
	ผลต่าง +-				
ภาษาอังกฤษ	ป.ศ. 2561	30.45			
	ป.ศ. 2560				
	ผลต่าง +-				
เฉลี่ยรวม	ป.ศ. 2561	34.33			
	ป.ศ. 2560				
	ผลต่าง +-				

อัตราการออกกลางคันของนักเรียน

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น			หมายเหตุ
	นักเรียนทั้งหมด	นักเรียนกลางคัน	ร้อยละ ของนักเรียน ออกกลางคัน	
ป.ศ. 2561				
ป.ศ. 2560				
ผลต่าง +/-				

อัตราการซ้ำชั้น

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น			หมายเหตุ
	นักเรียนทั้งหมด	นักเรียนซ้ำชั้น	ร้อยละของ นักเรียนซ้ำชั้น	
ป.ศ. 2561				
ป.ศ. 2560				
ผลต่าง +/-				

อัตรานักเรียนที่มีผลการเรียน ๐, ร, มส (แยกตาราง 0,ร,มส)

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น						หมายเหตุ
	นักเรียนทั้งหมด	นักเรียนที่มีผลการเรียน				ร้อยละของ นักเรียนที่มี ผลการเรียน ๐,ร,มส	
		๐	ร	มส	รวม		
ป.ศ. 2561							
ป.ศ. 2560							
ผลต่าง +/-							

อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปีการศึกษา	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3			หมายเหตุ
	จำนวนนักเรียน ณ วันที่ 10 พ.ย.	จำนวนนักเรียน ที่ศึกษาต่อ	ร้อยละของ นักเรียนที่ ศึกษาต่อ	
ป.ศ. 2561				
ป.ศ. 2560				
ผลต่าง +/-				

ผลที่เกิดกับสถานศึกษา รางวัลที่สถานศึกษาได้รับจากการประกวด แข่งขัน การประกาศยกย่อง
เชิดชูเกียรติ ปีการศึกษา 2560

ที่	ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่จัด	วัน เดือน ปี ที่ได้รับ	ระดับรางวัล (ชาติ เขตพื้นที่ จังหวัด ฯ)
1				
2				
3				

ผลที่เกิดกับสถานศึกษารางวัลที่สถานศึกษาได้รับจากการประกวด แข่งขัน การประกาศยกย่อง
เชิดชูเกียรติ ปีการศึกษา 2561

ที่	ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่จัด	วัน เดือน ปี ที่ได้รับ	ระดับรางวัล (ชาติ เขตพื้นที่ จังหวัด ฯ)
1				

ผลงานเชิงประจักษ์ ของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ปีการศึกษา 2560

ที่	ชื่อ-สกุล	รางวัล/ผลงาน	หน่วยงานที่จัด	ระดับรางวัล (ชาติ เขตพื้นที่ จังหวัด ฯ)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ผลงานเชิงประจักษ์ ของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ปีการศึกษา 2561

ที่	ชื่อ-สกุล	รางวัล/ผลงาน	หน่วยงานผู้จัด	ระดับรางวัล (ชาติ เขตพื้นที่ จังหวัด ฯ)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

รายงานวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)

แบบรายงานวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)

โรงเรียน.....

ชื่อผลงาน.....

1. ความสำคัญของผลงาน

1.1 ความสำคัญสภาพปัญหา

1.2 แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา

2. จุดประสงค์และเป้าหมาย

3. กระบวนการผลิตผลงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 การออกแบบผลงาน/นวัตกรรม

3.2 การดำเนินงานตามกิจกรรม (ตามวงจร PDCA)

1. ขั้นเตรียมการ (Plan)

2. ขั้นดำเนินการ (Do)

3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนางาน(Check)

4. ขั้นสรุปและรายงาน(Action)

3.3 ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

3.4 การใช้ทรัพยากร

4. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ผลที่เกิดตามจุดประสงค์

4.2 ผลสัมฤทธิ์ของงาน

4.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

5. ปัจจัยความสำเร็จ

6. บทเรียนที่ได้รับ ปรับคุณภาพมุ่งพัฒนาต่อไป

6.1 บทเรียนที่ได้รับ

6.2 ปรับคุณภาพมุ่ง พัฒนาต่อไป

6.3 ข้อควรพึงระวัง

7. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

7.1 การเผยแพร่

7.2 การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

ลงชื่อ

ผู้เสนอ

(.....)

ตำแหน่ง.....

โรงเรียน.....

แบบรายงานผลการดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการ
ตามแผนกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน
โรงเรียน..... สพม.12

1. ชื่อกิจกรรม/โครงการ
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
 - 3.1 เชิงปริมาณ
 - 3.2 เชิงคุณภาพ
4. ผลการดำเนินงาน
 - 4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์
 - 4.2 การบรรลุเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
5. ความสำเร็จที่เกิดจากกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้รับรอง
(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....